

ქართული

2(21) 2009
მარტი-აპრილი

გერმანიის ქართული სათვისტომოს ორგანო

ქართუდი მარცო რნან?
ქართუდი ქართუდო რნმქნან!
ღმერთიან, ბუდისწერან,
ზღვან რთან, იმოდქნან!

ნოტიციანი:

საზიხვედვეხელა დეჟნი	3
გეიმანნიხ ქაქთველი სათვიხსუმიხ განცხადება	4
წეილი ჰამბუხვილანი	5-7
ჰოდისუა და ხველია	7-9
წყომნადიხი, გოდანდიხაყა და ქონველიყვი თანამვედიხვე მხოველიში	9-13
ქაქთველი მხედაქთმთავიხვი მვეე ბაგიაქ III და დავით დიდი ქუჩანადსუ	14-16
აღდგამა უფლიხა ჩვენიხა იესო ქიხსეხი	16-18
წომიხი სუქმიახა ბუბა ქუჩაბიძე	19-21
„ბევი მხაჟე მოგოხე, მახამ სექაქთველიხთანა აქ მინახავს ახსად მხაჟე“	22-24
სონდე გეიმანნიხ უმადღეს სახნავღებღებში	25-26
„ჰევიმიახ“ მვეღვა	27-30
...და ქიხსეე აღსდა მამინ ჩემს ბუღში	31

ს ა ზ ი რ ვ ა ე რ ვ ა ე რ მ რ ე მ რ ე მ რ ე მ

ქრისტე აღგა!

მაშიამ იაკობისა,
მაშიამ მადელაღინელი
და მასთან ერთად სალოძე,
ქრისტეს სავლადის მძებნელი

მოსულან ნელსაცხებლითა,
შათა სცხონ ევამსა დიდებულს,
მაგიამ შეძრთალან შოშ ხელვე
დიდ ლოდსა ვადეოგობულს.

მკვდარი ანსადა სჩანს!... და მაჩვენებ
ჯამყი ვინძე მდგომარე,
სწრეცი სამოსელითა,
ნათლითა მოსხივციისკარე.

მათ უყებნება: „შად შეძრთით?
ანელოზი ვარ მე მცველი.
ან ვინამოდენ: შე აღგა
იესო ნახარეველი.“

მენსაცხებლეთ ავსოთ
სინამულითა ძვირ ვული
და შინამარე ქვეყანას:
„აღგეო მკვდრითი ქვამცული!

აღგეო, ვინც სისხლი დაწთხია
ანალი რჯულის დკრიცანსო!“
ცა და ქვეყანაც ვასყხად
იძახის: „ქრისტეოცადო!“

აიაცი ნეგეთელი

გერმანიის ქართული სათვისტომო აცხადებს

საქართველოში, განსაკუთრებით დღევანდელ ურთულეს პოლიტიკურ სიტუაციაში, **ალტერნატივა არა აქვს:**

- სახელმწიფოებრივ და პოლიტიკურ მდგრადობასა და მშვიდობას
- ქართველთ ერთიანობას საქართველოს გაერთიანებისა და თავისუფლებისაკენ სწრაფვაში
- კონსტრუქციულ, კომპრომისულ დიალოგს განსხვავებულად მოაზროვნე პარტიებსა და ხელისუფლებას შორის
- ხელისუფლების კონსტიტუციური გზით ცვლილების ერთხელ და სამუდამოდ პოლიტიკურ კულტურად დამკვიდრებას

ყველა ქართველს, ყველა პოლიტიკურ პარტიას მოგიწოდებთ, ძალაუფლებისათვის ბრძოლაში ნუ გაცვლით საქართველოს ეროვნული და სახელმწიფოებრივი გადარჩენის უწმიდეს მისიას. რამეთუ, სწორედ ბოლო საუკუნეების განმავლობაში საქართველოსა და ქართველი ხალხის წინაშე სახელმწიფოებრივი გადარჩენის პრობლემა დგას და გადარჩენისათვის ბრძოლა ახლა შევიდა ერთ-ერთ ყველაზე უფრო უმწვავეს და გადამწყვეტ ფაზაში, ვინაიდან მტერნი უფრო მეტად არიან დახელოვნებულნი და ელიან საქართველოს სახელმწიფოებრივ არამდგრადობას.

გერმანიის ქართული სათვისტომო

მიუნხენი, 5 აპრილის, 2009 წელი

წერილი ჰამბურგიდან

ვის ესვრიან ისინი?

ძვირფასო თანამემამულენო, დღეს ყველასათვის ცხადი გახდა, რომ ჩვენს ქვეყანაში პოლიტიკურ ძალთა დაძაბულობის დონემ კრიტიკულ ზღვარს მიაღწია. შექმნილი მდგომარეობიდან გამომდინარე, საზღვარგარეთ მყოფმა ქართული ემიგრაციის წარმომადგენლებმა მიზანშეწონილად მივიჩნიეთ მოგმართოთ თქვენ — ქართველ ხალხს, სრულიად საქართველოს მოსახლეობას. გვინდა შეგახსენოთ, რომ სამოქალაქო კატაკლიზმების დროს დარტყმის მთავარი ობიექტი ყოველთვის უბრალო მოსახლეობაა. ამას ნათლად გვიდასტურებს ჩვენი ქვეყნის უახლესი ისტორია, რომელმაც თავის დროზე უამრავი უდანაშაულო ადამიანის სიცოცხლე შეიწირა.

ამჟამად, აღნიშნულ ტრაგედიასეუ პასუხისმგებლობას საკუთარ თავზე არავენ იღებს, თითქოს არაფერი მომხდარა. ასეთია ძალადობის ბუნება. თავის მხრივ, დაუსჯელობის სინდრომი, ძალიან მწვავე ბაცილაა. საზოგადოების პასიურობის შემთხვევაში, ჩვენს სინამდვილეში, მისი ხელახალი გაცოცხლების ყველა პირობა არსებობს. ღმერთმა დაგვიფაროს, წარსულის გამეორებისაგან, თორემ დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, ამ უბედურების ორგანიზატორები პილატესავით ხელებს დაიბანენ და განზე გადგებიან. საბოლოო ჯამში, დამარცხებული ერი და ქვეყანა დარჩება.

ცნობილია, რომ სამოქალაქო დაპირისპირება სპონტანურად არასოდეს წარმოიშობა. მას აუცილებლად სჭირდება შესაბამისი აგრესიული ფონი, რომელსაც ძირითადად, როგორც წესი, პოლიტიკოსების მხრიდან დაშვებული მძიმე შეცდომები ქმნის, რაც ჩვეულებრივ, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ინტერესების იგნორირებაში გამოიხატება.

არ შეიძლება, არ აღინიშნოს მასმედიის უარყოფითი როლი ამ საქმეში. პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ ჩვენთან, სიტყვის თავისუფლება ზნეობრივი პასუხისმგებლობის იგნორირების ხარჯზე მკვიდრდება. უდაუოა, რომ ეს ყველაფერი, საბოლოოდ გაგლენას ახდენს მოსახლეობის სულიერ განწყობაზე, რაც თავის მხრივ, აზიანებს

და განუხრელად არყვეს ახლად ფეხადგმული სახელმწიფოს საფუძვლებს.

საქართველოში, ნეგატიური პოლიტიკური კლიმატის ჩამოყალიბებას ხელს უწყობს აგრეთვე მოქალაქეთა არასაკმარისი სახელმწიფოებრივი აზროვნების დონე. მწერლის სიტყვები რომ მოვიშველიოთ, ისტორიული უკუღმართობის გამო, ჩვენ დიდი ხნის განმავლობაში საძოვარზე მიშვებული ნახირის მდგომარეობაში ვიყავით, შესაბამისად გაჩნდა ვაკუუმი. ამ ვაკუუმის შესავსებად მთელი ერი უნდა ირჯებოდეს, განსაკუთრებით, მისი პოლიტიკური ავანგარდი, მაგრამ რეალობა გვიჩვენებს, რომ ეს ავანგარდი ძირითადად ურთიერთშორის ანგარიშსწორებითა და სახელისუფლო მართონში წარმატებების მოპოვებისთვის ზრუნვით არის დაკავებული.

ასეთ დროს, მოსახლეობას სრული უფლება აქვს გზააცდენილებს გარკვევით განუმარტოს — თავი დაანებონ ხალხის სახელით სპეკულაციას და ერთხელ და სამუდამოდ შეიგნონ, რომ მათ ნდობის მანდატი ეძლევათ არა ქვეყნის ნგრევისა და ახალ-ახალი სისხლიანი ბატალიების მოსაწყობად, არამედ აღმშენებლობისა და მშვიდობის დასამკვიდრებლად.

არავენ ამტკიცებს იმას, რომ ხელისუფლება შეუცდლომელია, უნაკლო ხელისუფლება არსად არ არსებობს, ეს უბრალოდ ალოგიკურია. მაშინ, რა საჭირო იქნებოდა საერთოდ განსხვავებული აზრი და ოპოზიცია? ჩვენს შემთხვევაში, მთავარია შევიგნოთ, რომ ვცხოვრობთ არა უკვე დემოკრატიულ ქვეყანაში, არამედ ვაშენებთ მის საფუძვლებს. და, ეს ყველაფერი ხდება მტრული გარემოცვისა და ქვეყნის შიდა დაპირისპირების პირობებში. ასეთ ვითარებაში, შეცდომებისგან დაზღვეული ვერავინ იქნება. ეს არის რთული, მტკივნეული რეალობა, რომლის დროსაც ყველაფერი არ ხდება ისე, როგორც ჩვენ გვინდა. არსად, ასეთი რამ არ მომხდარა და ამ მხრივ ჩვენ გამონაკლისები ვერ ვიქნებით. ზოგიერთი პოლიტიკოსის ამბიცია, რომ მისი ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ

მოხდება დემოკრატიულ რელსებზე სახელმწიფო მანქანის სწრაფი და უმტკივნეულო გადაწყობა, ან უვიციობის ბრალია, ან წმინდა წყლის დემაგოგიაა, რასაც დაუყოვნებლივ იმედგაცრუებული ხალხის მტკივნეული რეაქცია მოჰყვება. ამასთან, რადგანაც დემოკრატიული აღმშენებლობის გზას ვაღგავართ, ურიგო არ იქნებოდა გაგვეთვალისწინებინა, რომ თუ გვინდა, სწორი დამოკიდებულება გამოგვიძევადეს პროგრესული სახელმწიფო სისტემისადმი, მაშინ არ უნდა მოვახდინოთ მისი იდეალიზაცია. უბრალოდ, უნდა გავაცნობიეროთ, რომ იგი უკეთესია უარესთა შორის.

აუცილებელია ვიცოდეთ, რომ დემოკრატია თავისი არსით, არ არის რაღაც ერთხელ და სამუდამოდ მოპოვებული და დამკვიდრებული საოცნებო საზოგადოებრივი მდგომარეობა, რაც ადამიანებს უზრუნველი ტკობის სანუკვარ შესაძლებლობებს სთავაზობს. პირიქით, ეს არის აქტიური პროცესი, რომელიც მუდმივი ძალისხმევით უნდა შენარჩუნდეს. ალბათ, ამ მიმართულებით საქართველოს მოსახლეობის მწირი ინფორმირება არის მიზეზი იმისა, რომ ბოლო დროს, ჩვენთან აშკარად ფეხს იკიდებს დასავლური ღირებულებებისადმი ნიჰილისტური და სკეპტიკური დამოკიდებულება. ზაზგასასმელია ისიც, რომ ნამდვილად შეინიშნება ზოგიერთი პოლიტიკოსის დია, თუ ფარული ზრახვები საგარეო პოლიტიკის კურსის რუსეთის სასარგებლოდ შესაცვლელად.

წარსულისა და დღევანდლობის ზედაპირული ანალიზიც ცხადყოფს, რომ რუსეთს მეზობლური და მეგობრული ურთიერთობა საქართველოსთან არასოდეს ჰქონია. იგი ჩვენთვის, ერთადერთი ქვეყანაა მრავალ დამპყრობელთა შორის, რომელმაც სახელმწიფოებრიობა და დამოუკიდებელი საეკლესიო ავტოკეფალია გაგვიუქმა. არაფერს ვამბობთ 1921 წლის ინტერვენციასზე, მომდევნო ცხრა მარტებზე და აპრილებზე, უამრავი ადამიანის შეწირულ სიცოცხლეზე. გაეიხსენოთ ისიც, თავის დროზე, როცა ლენინს დასჭირდა, ჩვენი ტერიტორიების თურქეთისთვის ჩუქება მოინდომა, ხრუშჩოვის პერიოდში კი, მასიურ გადასახლებას ძლივს გადაუურჩით.

უკანასკნელი ომი, რომელიც ჩრდილოეთში მეზობელმა თავს მოგვახვია, თავისი წანამძღვრებითა და შედეგებით იყო ბარბაროსობისა და წრეგადასული აგრესიის ნამდვილი გამოვლინება ქართველი ხალხის წინააღმდეგ. ნუთუ ეს შეზღუდული მაგალითებიც კი, საკმარისი არ არის იმისათვის, რომ საბოლოოდ გავერკვეთ იმაში თუ ვინ არის ჩვენი მტერი და ვინ მოყვარე? ნუთუ ერთხელ და სამუდამოდ ვერ უნდა შევიგნოთ, რომ რუსეთს არც ისტორიული მენტალიტეტი და არც შესაბამისი

სახელმწიფო იდეოლოგია არ გააჩნია იმისათვის, რომ მისი მფარველობის ქვეშ მყოფმა საქართველომ სახელმწიფოებრივი, ან მეზობლის სტატუსი შეინარჩუნოს?

მარტივი, ყოფითი ჭეშმარიტებაა, მონებთან არც მეგობრობენ და არც მეზობლობენ. საამისოდ მყარად უნდა იდგე ფეხზე და შენს ქვეყანას შენ უნდა პატრონობდე. ამიტომ, დასავლეთთან კავშირს ჩვენთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობა ენიჭება. ვინაიდან, მხოლოდ ამ ეკონომიკურ და პოლიტიკურ სფეროებში არსებობს საქართველოს, როგორც სახელმწიფოებრივი, ასევე, საერთო ეროვნული ინტერესების რეალიზაციის შესაძლებლობები. რა თქმა უნდა, სასურველი მიზნის მიღწევა ადვილად არ ხდება, მაგრამ მისი ხორცშესხმის პოტენცია ნამდვილად სახეზეა. მთავარია, იყოს ერის ერთიანი ნება და მიზანდასახულობა. დღეს, სწორედ ეს არის ყოველი პოლიტიკური პარტიისა, თუ ორგანიზაციის სამოღვაწეო ამოცანა, მაგრამ სამწუხაროდ, ჩვენთან უჩვეულო რამ ხდება... დავდივართ და მსოფლიოს ვუმტკიცებთ, რომ რუსეთის თავდასხმა საქართველოზე ჩვენი ბრალია, რომ ჩვენ ნატოში მისაღებად მზად არ ვართ. გაიგონებთ გასაოცარ ფრანგებსაც, მაგალითად ასეთს: „კი, დაგვბომბა რუსეთმა, მაგრამ, იგი მაინც ტოლსტოისა და დოსტოევსკის ქვეყანაა“. აქ კომენტარი ალბათ ზედმეტია, მაგრამ მაინც, ხალხნო! დოსტოევსკები და ტოლსტოები წესით, ზარბაზნებს არ უნდა ისროდნენ და თუ ამას აკეთებენ, ხომ უნდა ვიკითხოთ ვის ესვრიან ისინი? რუსთაველს, ვაჟა-ფშაველას, გალაკტიონს თუ ილიასა და აკაკის? მაღლობა ღმერთს, ასეთი აზრები ჩვენში მოარულ ხასიათს არ ატარებს, მაგრამ სიფრთხილეს მაინც თავი არ სტკივა, მონობამაც იცის შეჩვევა. ამის გარკვეული სიმპტომები კი, საქართველოში, სამწუხაროდ, შეინიშნება. ამიტომ, ურიგო არ იქნება, ზოგჯერ ერთმანეთს შევახსენოთ, რომ ერი ისტორიის უკუღმართობის გამო, შეიძლება ჩაგრულ მდგომარეობაში აღმოჩნდეს, მაგრამ სანამ მას შეგნებული აქვს თავისი ტრაგედია და აქვს პროტესტის გრძნობა, მისი სასიცოცხლო აქტიუობა სახეზეა და მომავლის პერსპექტივაც ისახება. საწინააღმდეგო მდგომარეობა იმედის საბოლოო წარხოცვას ნიშნავს.

ჩვენ ახლა ისტორიის გზა-გასაყარზე ვდგავართ და ყურადღების მოღუნების უფლება ნამდვილად არა გვაქვს. უკან დაბრუნება სახელმწიფოებრივი სიკვდილის ტოლფასია, რასაც კანონზომიერად მოყვება საერთო განადგურება.

სწორად არის ნათქვამი, ყოველთვის საკუთარ შეცდომებზე მხოლოდ სულელები სწავლობენო, ამიტომ, ასეთ მდგომარეობაში, რომ არ აღმოვჩნდეთ საჭიროა დროულად მივაწვდინოთ ჩვენი ხმა იმ

პოლიტიკურ ძალებს, რომლებიც ყოველგვარ დიალოგში მონაწილეობის მიღებაზე უარს აცხადებენ. ჩიხიდან გამოსვლის სხვა შესაძლებლობა კი ნამდვილად არ ჩანს. უალტერნატივო დიალოგზე ლაპარაკი, რომელიც ოპოზიციის მხრიდან გაისმის, მორიგი ცინიზმია იმ ხალხისადმი, რომლის „სიყვარულში“ ეს უკანასკნელი ერთმანეთს თავგამოდებით ეცილებიან. მათ პირდაპირ უნდა თქვან, რომ დღეს, საქართველოში, არავითარი ობიექტური მოტივაცია ხელისუფლების ძალადობრივი გზით შეცვლისთვის არ არსებობს. მიუხედავად ცალკეული ხარვეზებისა, სახელმწიფოს აღმშენებლობის გზაზე უმნიშვნელოაუნესი ნაბიჯებია გადადგმული. ამის არ დანახვა არის სრული სიბეცე და სიძულვილით

თვითდაბრმავების ნიშანი. ნურავინ მიეცემა იმის ილუზიას, რომ ამ ნიშნით ხელისუფლებაში მოსული ადამიანები სიყვარულს, სიმშვიდესა და სამართლიანობას დაამკვიდრებენ. ამიტომ, ამ ეტაპზე, ჩვენთვის მთავარია, არა სააკაშვილის, ან მისი ხელისუფლების გადარჩენის საკითხი, არამედ იმ პრინციპების უგულვებლყოფის არ დაშვება, რომელზედაც პირდაპირ არის დამოკიდებული ქართული სახელმწიფოს არსებობა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ნგრევისა და თვითნებობის ინერცია, რომელიც ზვიად გამსახურდიას დამხობის პერიოდთან მოდის პერმანენტულ ხასიათს მიიღებს, რასაც გარდაუვალად მოჰყვება ჩვენი მომავლის საბოლოო კრაზი.

პოლიტიკა და რელიგია

საქართველოს პოლიტიკურ რეალობაში ყველაზე სამწუხარო ფაქტი ის არის, რომ დამოუკიდებლობის გამოცხადებიდან თითქმის ორი ათეული წლის შემდეგაც, ჩვენში კვლავ განაგრძობს არსებობას თითქმის ყველა ის მითი, რომლის შექმნაზეც სხვადასხვა პერიოდში ასე ზრუნავდა რუსეთი.

მათ ვინც საბჭოთა ეპოქაში აღვიზარდეთ, კარგად გვახსოვს, რომ მართალია კომუნისტები აღიარებდნენ ცარიზმის მიერ ჩადენილ მრავალ დანაშაულს, მაგრამ გამუდმებით ცდილობდნენ ჩვენში იმ იდეის დამკვიდრებას, რომ ერთმორწმუნე რუსეთთან ბედის დაკავშირება უდაოდ დადებითი ფაქტი იყო საქართველოსთვის.

ეს მითიც დღემდე ცოცხალია და უამრავ ჩვენს მოქალაქეს გულუბრყვილოდ სჯერა, რომ მართლმადიდებლობა რუსეთს გარკვეულ უპირატესობას ანიჭებს, როდესაც საუბარი ჩვენს საგარეო ორიენტაციას ეხება.

ფაქტია, რომ დღემდე ვერ მოხერხდა მოსახლეობამდე იმ ელემენტარული ისტორიული გამოცდილების მიტანა-გაზიარება, რომ ჩვენსა და რუსეთს შორის ურთიერთობებში ყველაზე არასასურველი და საზიფათო სწორედ რუსეთის „მართლმადიდებლობა“ გახლდათ და რომ რუსეთის მიერ კავკასიის დაპყრობის შემდეგ სხვა ხალხებთან შედარებით სწორედ ქართველები აღმოჩნდით ყველაზე დაუცველ და უმწეო მდგომარეობაში.

როდესაც ჩვენი არისტოკრატია ერთმანეთს სპარსული ენისა და კულტურის ცოდნაში

ეჯიბრებოდა და ამ კულტურას უბრალო ხალხშიც ისე ჰქონდა ფესვები გადგმული, რომ თურმე ყველგან გაიგონებდით ზურნა-დუდუკის ხმას, როცა ქართველ მეფეს „სპარსული ენის მუსიკობა“ ხელში კალამს აღებინებდა, ეროვნულობის შენარჩუნების უმთავრესი მიზეზი სწორედ სარწმუნოებრივ სხვადასხვაობაში უნდა ვეძიოთ.

ის ვინც ცდილობს, რომ საგარეო ორიენტაციაზე საუბრისას მართლმადიდებლობა აპრიორი, როგორც უპირატესობა იქნას განხილული ვურჩევდი, რომ საკითხისთვის სხვა მხრიდან შეეხედა და კითხვას ასე დავსვამდი: გულწრფელად სჯერა ვინმეს, რომ საქართველოსთვის აჯობებდა სპარსელები მართლმადიდებელი ქრისტიანები ყოფილიყვნენ?

მართალია ჩვენ გადავურჩით არაბთა ბატონობას, „დიდ თურქობას“, სასოწარკვეთილებას არ მიეცემივართ მაშინაც, როცა თემურ-ლენგმა ქვა ქვაზე არ დატოვა საქართველოში, მაგრამ რუსების მოსვლიდან დაახლოებით ნახევარ საუკუნეში ჩვენში საჯაროდ დაიწყო იმაზე მსჯელობა, ღირდა კი ქართველობა ამდენ ტანჯვად? ხომ არ აჯობებდა, რომ როგორც მდინარე - ჩვენც ზღვას შევრეოდით. ამ დროს მართლაც სულზე მოგვისწრო ილიამ და სამოციანელებმა.

რუსეთმა ძალზე სწრაფად და ეფექტურად შეძლო ჩვენთან ყველაფერ იმის მიღწევა, რასაც სხვები საუკუნეების განმავლობაში ვერ ახერხებდნენ. ერთმორწმუნე დამპყრობელმა არა მარტო მეფობა გააუქმა და საქმის წარმოებიდან ქართული ენა

ამოაგლო, არამედ ავტოკეფალიაც წაგვართვა, რომლის შემდეგ ქართველობას პრაქტიკულად არანაირი ინსტიტუტი აღარ დარჩა, რომლის საშუალებითაც ეროვნული ინტერესების დაცვას შეძლებდა. იმპერიაში შემავალ სხვა, სრულიად განხვავებული სარწმუნოების ხალხებზე რომ აღარაფერი ვთქვათ, სომხებთანაც ვერ მოხერხდა იგივეს გაკეთება იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ სომხები მონოფიზიტი ქრისტიანები იყვნენ.

ისტორიას თუ გადავხედავთ, ბევრს შეეპარება ეჭვი, რომ ქართველი ოდესმე ისე გულგრილი ყოფილიყო საკუთარი სახელმწიფოს, საკუთარი ღირსებისადმი, როგორც დღეს. ბუნებრივად ჩნდება კითხვა: როგორ შეიძლებოდა გადავრჩენილიყავით იმ მკაცრ და სასტიკ საუკუნეებში, თუკი ქართული საზოგადოება მაშინაც ასე ნაკლებად მოტივირებული იქნებოდა მტრის წინააღმდეგ საბრძოლველად?

თუ რა სიღრმეზე შევტოპეთ მართლმადიდებლობაზე უსინდისო სპეკულაციით, „აგვისტოს ომის“ დროსაც გამოჩნდა. მას შემდეგ, რაც ცნობილი გახდა, რომ რუსებს თბილისზე იერიში გადაათქმევინეს და დედაქალაქში ბარ-რუსტორნებმა მუშაობა განაახლეს, მრავალი ჩვენგანი გახდა იმის მოწმე, რამდენი ბარიდან გამოდიოდა რუსული მუსიკის ხმა. კულტურის ინტერნაციონალური ხასიათის დამცველებს კი იმას შევახსენებდი, რომ ეს მუსიკა არც მოსტაკოვიჩის იყო და არც გრებენშიკოვის.

ბევრი არ დაფიქრებულა იმაზე, რომ როდესაც პოლიტიკაში რელიგიით მანიპულაციას ვცდილობთ და მოძალადეს მართლმადიდებელს ვუწოდებთ, ამით საკუთარ რწმენას ვუთხრით ძირს. რადგან ასე ხომ მართლმადიდებლობას ვაიგივებთ ბოროტებასთან. მაშინ გამოდის, რომ თურმე შეიძლება „მართლმადიდებლურად“ დაპყრობა, ძარცვა, მოტყუება ხოცვა...

სისტემატურად ხდება იმ აღიარებული ჭეშმარიტების იგნორირება, რომ მართლმადიდებელ ქრისტიანად მონათვლა და მართლმადიდებლობის აღიარება მხოლოდ ერთი, საწყისი საფეხურია იმ გრძელ გზაზე, სადაც ადამიანი ნამდვილ ქრისტიანად შეიძლება ჩამოყალიბდეს.

რაც შეეხება ყოფილი „მოკავშირე რესპუბლიკების“ რუსეთთან ურთიერთობის წმინდა პოლიტიკურ მხარეს, ამ საკითხზე მსჯელობა არ შეიძლება იმ პროცესების განხილვის გარეშე, თუ როგორ ხდებოდა კულისებში საბჭოთა კავშირის დაშლის თაობაზე მოლაპარაკება. ამ თემაზე დასავლურ პრესაში არაერთხელ დაწერილა.

კერძოდ, მას შემდეგ, რაც საბჭოთა ლიდერებმა ცხადად დაინახეს, რომ იმპერიის შესანარჩუნებლად ძალა აღარ შესწევდათ, ხოლო რეიგანის დროინდელი დასავლეთის მოთხოვნა კატეგორიული გახდა

„საბჭოთა კავშირი უნდა დაიშალოს“ რუსებმა დასავლეთის დამანტაჟების გზა აირჩიეს. ისინი განუწყვეტლივ ამტკიცებდნენ, რომ დასავლეთი არ იცნობს სსრკ-ში შემავალ ხალხებს და ამიტომ მათ არ უნდა აერიოთ ისინი ვთქვათ, პოლონელებში, ან უნგრელებში. რუსების მტკიცებით, ისინი აღიარებდნენ უპირატესობებს საბაზრო ეკონომიკისას — სოციალისტურთან, მრავალპარტიული სისტემის — ერთპარტიულთან, ბოლშევიკების მიერ ჩადენილ მრავალ დანაშაულს და შემდეგ სვამდნენ რიტორიკულ კითხვას: მაგრამ შეიძლება ბუნებაში ყველაფერი შავი იყოს? და ეს „თეთრნი მათი მტკიცებით პირველ რიგში კომუნისტების უჭუმანურესი ნაციონალური პოლიტიკა გახლდათ. რადგანაც საბჭოთა კავშირში თურმე რუსის გარდა არ არსებობდა ერი. დანარჩენი ხალხები კი ვერავითარ შემთხვევაში ვერ შეძლებდნენ სახელმწიფოს შექმნას. ისინი ირწმუნებოდნენ, რომ შუა აზიის რესპუბლიკებმა სახელმწიფოებრიობისა და საკუთარი საზღვრების განცდა მხოლოდ საბჭოეთის დროს შეიძინეს. რომ ლატვიელებსა და ესტონელებს საკუთარი არისტოკრატიაც კი არ ჰყოლიათ, რომ რუსებამდე საერთოდ არ არსებობდა მცნება „აზერბაიჯანელი ერი“, რომ სომხებს ათასწლეული არ ჰქონიათ საკუთარი სახელმწიფო,

ხოლო საქართველო და უკრაინა ცხადდებოდნენ, როგორც ტერიტორიები, სადაც მრავალი სხვადასხვა ეთნოსი ცხოვრობდა. შარშან ბუქარესტში პუტინი გააფთრებული მოუტრიალდა ბუშს: თქვენ მართლა გგონიათ, რომ უკრაინა, როგორც სახელმწიფო საერთოდ არსებობსო?

ყოველივე აქედან გამომდინარე, რუსეთი დასავლეთს აფრთხილებდა, რომ სახელმწიფოს შექმნის უუნარობის გამო, ამ ხალხის მთავრობები თავიანთი რეიტინგის ასამაღლებლად აუცილებლად მიმართავდნენ უკიდურეს ნაციონალიზმს, დაიწყებოდა ეთნიკური უმცირესობების ჟლეტა. არაერთხელ გამოითქვა ეჭვი, რომ ისევე როგორც მოსკოვში საცხოვრებელი სახლების აფეთქება, ფერგანაში ე.წ. თურქი მესხების დარბევაც რუსეთის სპეცსამსახურების მიერ იყო ორგანიზებული. იმ პერიოდში მოსკოვი თავად აწვდიდა დასავლეთს ყელგამოლადრული ადამიანების შემადრწუნებელი ფაქტების ამსახველ ფოტომასალას.

კრემლის იდეოლოგები აფრთხილებდნენ ყველას, რომ თავად ახლად აღმოცენებულ რესპუბლიკებს შორის სისხლისმღვრელი ომები გაჩაღდებოდა. გულუბრყვილობაა იმის დაშვება, რომ თითქოს 1988 წელს საბჭოთა მთავრობა იმ დონეზე ვერ აკონტროლებდა სიტუაციას, ისეთი ფართომასშტაბიანი კონფლიქტი რომ დაეშვა სახელმწიფოში, როგორც „ყარაბაღის ომი“ იყო.

ამას გარდა რუსები წინასწარმეტყველებდნენ,

რომ ყოფილ საბჭოთა ტერიტორიაზე აყვავდებოდა კორუფცია, ნარკობიზნესი, ტრეფიკინგი და დასავლეთი გვიან მიხვდებოდა, თუ რა ჯიხი ამოაძვრინა ბოთლიდან და რამხელა თავსატეხი გაიჩინა ტყუილუბრალოდ.

იმის გამო, რომ რუსეთი კოლონიების დაკარგვას ვერ ეგუება, მის სასიცოცხლო ინტერესებშია, ვერცერთი ეს რესპუბლიკა სახელმწიფოდ ვერ შედგეს და იმის მაგივრად, რომ საკუთარ განვითარება-კეთილდღეობაზე იფიქროს, თავის ძირითად ენერჯიას სწორედ ამ დესტრუქციული მიმართულებით ხარჯავს. ამიტომ, რომ რუსეთის გააფთრებას პირველ რიგში ყოფილი სატელიტების ნებისმიერი წარმატება იწვევს.

რა ინტერესები აქვს დასავლეთს საქართველოში? ეს ბევრჯერ თქმულა. პირველ რიგში ჩვენი დახმარებით რუსეთთან ენერგეტიკული დამოკიდებულებისგან თავის დაღწევა. სამისოდ კი აუცილებელია საქართველო იყოს ძლიერი და სტაბილური, რადგან დასავლეთისთვის მიუღებელია დიდი მასშტაბის ნავთობისა და გაზის იმ ქვეყნის გავლით დივერსიფიცირება, სადაც არასტაბილური ვითარებაა.

შეერთებულ შტატებში განსაკუთრებით ერაყის

ომის შემდეგ კარგად დაინახეს, რომ მათ ნებისმიერ მომენტში შეიძლება არ ჰქონდეთ თავიანთი სტრატეგიული პარტნიორობის ეფექტურად დაცვის შესაძლებლობა. სწორედ ამიტომაც აინტერესებთ, რომ ეს ქვეყნები მართლაც სიცოცხლისუნარიან სახელმწიფოებად შედგნენ და რეგიონში არსებული დიდი სახელმწიფოების ძლიერი გავლენის ქვეშ არ მოექცნენ.

საქართველოს ყოველმა მოქალაქემ უნდა გავაცნობიეროთ, რომ საგარეო ორიენტაციაზე საუბრისას მითუმეტეს 21 საუკუნეში აღარ შეიძლება იმ კატეგორიებით მსჯელობა, ვინ უფრო კეთილია და ვის უფრო ვუყვარვართ. ყველა დროში და დღეს ისე როგორც არასდროს, გადამწყვეტია ის, თუ ვის რა ინტერესები ამოძრავებს და შესაბამისად ვისი ინტერესები ემთხვევა ჩვენსას.

სანამ რუსეთის იმპერიული მენტალიტეტი არ შეიცვლება, ძნელი წარმოსადგენია მან ნებით ჩვენთან კეთილმეზობლობის გზა აირჩიოს, თუკი რა თქმა უნდა თავად არ ვიტყვიტ დამოუკიდებლობის იდეაზე უარს.

კოტე გვასალია

ნაციონალიზმი, გლობალიზაცია და კონფლიქტები თანამედროვე მსოფლიოში

კონფლიქტი, ნაციონალიზმი, გლობალიზაცია – ეს სიტყვები ხშირად გვხვდება თანამედროვე პოლიტიკურ ტერმინოლოგიაში. რა არის თითოეული ამ ცნების არსი, როგორ ურთიერთკავშირში არიან ისინი ერთმანეთთან და ზოგადად, დღევანდელი კაცობრიობის როგორი ძალისხმევით არის შესაძლებელი ამ ცნებათა ურთიერთობის სწორ კალაპოტში მოქცევა?

ტერმინი „ნაციონალიზმი“ გამომდინარეობს „ერის“ ანუ „ნაციისაგან“. იგი მრავალმნიშვნელოვანია და სხვადასხვა მნიშვნელობებით გვხვდება. ნაციონალიზმი ზოგჯერ ეროვნული მოძრაობის აღმნიშვნელია, შეიძლება იდეოლოგიის, ან პოლიტიკური მოვლენის სახით წარმოგვიდგეს, ან კულტურასთან ასოცირებული. შესაძლოა, მისი სინთეზური გაგებაც, როცა მასში ერთდროულად იგულისხმება როგორც იდეოლოგიური, ისე

პოლიტიკური და კულტურული შინაარსი.

გებსტერის საერთაშორისო ლექსიკონში მოცემული ნაციონალიზმის ექვსი განმარტებიდან ყველაზე ხშირად იხმარება ნაციონალიზმის ცნების სწორედ ეს მნიშვნელობა: „ეროვნული ინტერესებისადმი, ეროვნული ერთობისა და ეროვნული დამოუკიდებლობისადმი ერთგულება და მისი დაცვა“. (Webster's New International Dictionary, 1996).

საპირისპიროდ არის წარმოდგენილი ნაციონალიზმის განმარტება საბჭოთა პერიოდების ლექსიკონებსა და ენციკლოპედიაში: „რეაქციული ბურჟუაზიული იდეოლოგია და პოლიტიკა, რომელიც ეროვნული შუღლის გაღვივებასა და სხვა ერების დაჩაგვრის ხარჯზე პრივილეგიურულ მდგომარეობაში აყენებს გაბატონებულ ერს, მხარს

უჭერს ბურჟუაზიის კლასობრივ ინტერესებს, აცხადებს რა მას მთელი ერის ინტერესებად“ (Словарь русского языка, 1952).

ნაციონალიზმის კარლტონ ჰეისისეული ოთხი განმარტებიდან ორს გამოყოფდი:

1. ნაციონალიზმი არის მიმდინარე ისტორიული პროცესი, რომელიც მდგომარეობს ეროვნებების პოლიტიკურ ერთეულებად გარდაქმნაში და გამოიხატება ეროვნული სახელმწიფოების (ერი-სახელმწიფოების) ჩამოყალიბებაში;

2. ნაციონალიზმი არის გრძნობა, სული, რომელიც ახასიათებს მოცემული ეროვნების წევრებს და საკუთარი ეროვნული სახელმწიფოს იდეისადმი თავდადება განმტკიცებულია შინაგანი უპირატესობის რწმენით და საკუთარი ერის – სახელმწიფოს მისიით (C.J.H. Hayes, 1926).

ამ უკანასკნელის მაგალითად შეიძლება გავისხენოთ ზ. გამსახურდიას „საქართველოს სულიერი მისია“, სადაც ავტორი ქართული კულტურის მისიას დასავლური და აღმოსავლური კულტურების სინთეზირებაში ხედავს.

ჰეისის ნაციონალიზმი დუალისტურია, იგი გულისხმობს, როგორც სიკეთეს, ისე ბოროტებას: ჰუმანური და ლიბერალური ნაციონალიზმი თავისუფლების და დემოკრატიის საფუძველია;

არადასავლეთში კი, ნაციონალიზმი სოციალური განვითარების დაბალი დონის პირობებში წარმოიშვა და უფრო გვიან, ვიდრე დასავლეთში.

დასავლური ნაციონალიზმის ძირითადი იდეალებია: ძმობა, ერთობა, თავისუფლება, კონსტიტუციონალიზმი, პარლამენტარიზმი, ლიბერალიზმი, დემოკრატია, ტოლერანტობა, სიტყვის თავისუფლება. ეს არის პლურალისტული, ანუ

კონფლიქტის და ომის გამომწვევი ნაციონალიზმი ბოროტებაა.

ისტორიკოსების გაგებით ნაციონალიზმი არის, პირველ რიგში, ისტორიული პროცესი, რომელიც გულისხმობს ერების პოლიტიკურ ერთეულებად ჩამოყალიბებას. მათი აზრით, ნაციონალიზმის წარმოშობისა და მისი განვითარების თავისებურებები კონკრეტულ ისტორიულ გარემოებებზეა დამოკიდებული.

სოციოლოგები ნაციონალიზმს მიიჩნევენ სოციალურ მოძრაობად, რომელიც მიზნად ისახავს მსოფლიოში ადგილის მოპოვებას, შენარჩუნებასა და გაძლიერებას. ასევე, ისინი ნაციონალიზმს ეროვნული კულტურის მატარებელ საზოგადოებად აღიქვამენ.

დასავლური ნაციონალიზმი წარმოიქმნა ბურჟუაზიის მხარდაჭერით. მისი საყრდენი იყო რეალიზმი, ანუ რეალური სიტუაცია და არა ისტორიული წარსული, და ინდივიდუალიზმი, სადაც მთავარი ატრიბუტია პიროვნების უფლებები. დასავლური ნაციონალიზმი ჩამოყალიბდა პიროვნების ინდივიდუალური განვითარების და პიროვნების თავისუფლების საფუძველზე.

არადასავლური ნაციონალიზმი არის ავტორიტარული, ანუ ჩაკეტილი ნაციონალიზმი. აქ ნაციონალიზმი ნიშნავს არა თავისუფლებას, არამედ მოვალეობას, ემსახურო შენს ქვეყნას. მისთვის დამახასიათებელი არის იდეალიზმი — იდეალური

სამშობლოს რწმენა. იგი ორიენტირებულია წარსულზე და არა აწმყოზე. აქ წამყვანია არა ინდივიდის, არამედ კოლექტივის უფლებები. აქედან გამომდინარეობს არასრულფასოვნების კომპლექსი, რაც ხშირად აგრესიით გამოვლინდება.

მაქს ვებერის თვალსაზრისით კაპიტალიზმის, ცხოვრების კაპიტალისტური სტილის პირველი მოწინააღმდეგე, არის ტრადიცია. თუმცა, საბოლოოდ კაპიტალიზმი ანგრევს ტრადიციებს, შემოაქვს ახალი სახის ურთიერთობები, რომლებიც კაპიტალიზმის არსს ემყარება. ნაციონალიზმი, რომელიც ინდუსტრიალიზმთან ერთად შემოვიდა კაპიტალიზმის ეპოქაში, ექვემდებარება რა კაპიტალს, გამოდის ვიწრო ეთნიკური საზღვრებიდან. იგი გაცილებით უფრო ფართოდაა ეკიდება არსებულ რეალობას და ცდილობს ნაციონალური ინტერესებიც კაპიტალისტურ ინტერესებში ჩატიოს.

კაპიტალიზმის ეკონომიკური ერთიანობის იდეის მნიშვნელობით, XX საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოს გაჩნდა ტერმინი „გლობალიზაცია“. თუმცა, მან მალე უფრო ფართო, გლობალური მნიშვნელობა შეიძინა და საზოგადოების ცხოვრების ყველა სფერო მოიცვა და გაერთიანების შერწყმის სინონიმად იქცა. XX საუკუნის ბოლოს მიმდინარე პროცესები სცილდება „საერთაშორისო“ პოლიტიკის ცნებას და მსოფლიო პოლიტიკის მნიშვნელობას იძენს. ზოგიერთი მკვლევარი „მსოფლიო პოლიტიკას“ აღიქვამს, როგორც თანამედროვე ეპოქის, ერებისა და სახელმწიფოების კვდომის, ეროვნული საზღვრების წაშლის პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული, ენობრივი ერთიანობის ეპოქად. ამას ნიშნავს გლობალიზაცია და იგი მნიშვნელოვნად ცვლის თანამედროვე საზოგადოების ცხოვრების შინაარსს.

მარტინ ელბროუს (Albrow) განმარტებით, გლობალიზაცია მოიცავს პროცესებს, რომლებიც მსოფლიო ხალხებს ერთ მსოფლიო გლობალურ საზოგადოებად გადააქცევს.

მსოფლიო საზოგადოება ნიშნავს სოციალური ურთიერთობების ერთობას, რომელიც არ განისაზღვრება ნაციონალური სახელმწიფოებრივი პოლიტიკით. აქ მნიშვნელოვანია, ტრანსნაციონალური მოქმედება. გლობალიზაცია ნიშნავს სახელმწიფოს ეროვნული საზღვრების მოშლას, ეროვნული ეკონომიკის გლობალური ეკონომიკით, ეროვნული კულტურის გლობალური კულტურით და ეროვნული ცნობიერების გლობალური ცნობიერებით შეცვლას. ყოველივე ეს სრულიად ეწინააღმდეგება ნაციონალიზმის ძირითად

პრინციპებს, სადაც უმაღლეს ღირსებად ითვლება ეროვნული სახელმწიფო, ეროვნული ეკონომიკა, ეროვნული კულტურა, თუ ცნობიერება. როგორც ვხედავთ, გლობალიზაცია და ნაციონალიზმი ურთიერთდაპირისპირებული ცნებებია და მათ შორის არსებული წინააღმდეგობა წარმართავს თანამედროვე პოლიტიკას.

რეალისტების აზრით, გლობალიზაცია არ ნიშნავს სახელმწიფოთა შორისი პოლიტიკური სისტემის სრულად შეცვლას. პირიქით, სახელმწიფო რჩება. სწორედ ძლიერი სახელმწიფოების პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ გამოხატულებად მიაჩნიათ მათი გლობალიზაცია. პლურალისტების მიხედვით, საერთაშორისო ურთიერთობების ძირითადი მოქმედი ძალა არის არა სახელმწიფო, არამედ საერთაშორისო სამართალი, მორალი, ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებები, სადაც ეროვნულ ინტერესებზე მაღლა დგას ადამიანის უფლებები და მოქალაქეების კეთილდღეობა.

გლობალიზაციის პროცესს თან სდევს ერი-სახელმწიფოს კრიზისი, ხოლო ერი-სახელმწიფოს დასუსტებას მოჰყვება ახალი ნაციონალიზმის წარმოშობა. ამ დროს ძლიერდება სახელმწიფოს მიმართ მოსახლეობის ოპოზიცია და ეთნიკური სოლიდარობა. ეთნოსები ცდილობენ გლობალურ საზოგადოებაში, სახელმწიფოს გვერდის ავლით, (რომელიც არ არის მათი ეროვნული სახელმწიფო), გახდნენ მსოფლიოს საზოგადოების წევრები. ეს კი სახელმწიფოს ნგრევას ნიშნავს. სწორედ ამ სახის წინააღმდეგობა იწვევს ეთნიკურ კომფლიქტებს.

ეთნოკონფლიქტები გლობალიზაციის დასაწყისამდე, ანუ 90-იან წლებამდე უკვე არსებობდა. ხშირად ისინი, რომელიმე სახელმწიფოს მიერ იყო ინსპირირებული მეორე სახელმწიფოს დასასუსტებლად.

ნაციონალიზმი და ეთნოკონფლიქტები დასავლეთის ქვეყნებში უფრო ნაკლებია, ის უფრო ნალებად განვითარებულ ქვეყნებში გვხვდება, მაშინ, როდესაც გლობალიზაცია დასავლეთის განვითარებული ქვეყნების პირშეშობა.

ასე რომ, „ახალ ნაციონალიზმთან“ გლობალიზაციის დაკავშირება არ არის აპრიორული ფაქტი. ეთნიკური ნაციონალიზმის მიზანი ყველა შემთხვევაში საკუთარი სახელმწიფოს შექმნა, თვითგამორკვევა და ტერიტორიული მთლიანობის დაცვაა. სულერთია, თუ ვინ წარმართავს ნაციონალიზმის პროცესს – ინტელიგენცია, ელიტა თუ უცხო ქვეყანა, წარმატებას ნაციონალისტური

მოძრაობა მხოლოდ ხალხის ფართო მასების მხარდაჭერით თუ მიაღწევს.

ახლა მოკლედ შევეჩოთ თვითონ კონფლიქტის არსს და მის მართვას. კონფლიქტი არის ურთიერთმიმართება ორ, ან ორზე მეტ ისეთ მხარეს შორის, რომელთაც აქვთ, ან ფიქრობენ, რომ აქვთ ურთიერთშეუთავსებელი მიზნები.

თავისთავად, აზრთა სხვადასხვაობა ადამიანთათვის დამახასიათებელი თვისებაა. კონფლიქტი, რომელიც მას ხშირად მოჰყვება შესაძლოა კაცობრიობის განვითარებისათვის აუცილებელიც კი იყოს, თუკი რასაკვირველია ის ძალადობაში არ გადაიზრდება.

კონფლიქტები გვხვდება ყველა სფეროში: პიროვნული, ოჯახის, თაობათა შორის, ადამიანთა ჯგუფებს შორის, ორგანიზაციებში და ეთნო კონფლიქტები. ძალადობაში კონფლიქტი გადაიზრდება, როცა არ არსებობს შესაბამისი არხები დიალოგის გასამართავად, არ ექცევა ყურადღება საწინააღმდეგო აზრს და ფარულ უკმაყოფილებას და შესაბამისად არც მათი სასურველი გზით წარმართვა ხდება; თემსა და საზოგადოებაში დასადგურებულია არასტაბილურობა, უსამართლობა და შიში.

არსებობს კონფლიქტის დაძლევის სხვადასხვა ეტაპები: კონფლიქტის პრევენცია; კონფლიქტის მოგვარება; კონფლიქტის მართვა; კონფლიქტის გადაჭრა; კონფლიქტის ტრანსფორმაცია. იმდენად,

კონფლიქტი, რომელიც არ მოგვარდება, თუ მხარეებს აქვთ ამის სურვილი და კეთილი ნება.

კაცობრიობის განვითარება გულისხმობს არა მხოლოდ მის ტექნიკურ ცივილიზაციასა და პროგრესს, არამედ ადამიანის ცნობიერების ამაღლებას. მსოფლიო ისტორია კარგად გვიჩვენებს, რომ სხვადასხვა ისტორიულ ეპოქაში კაცობრიობის განვითარებას სხვადასხვა კულტურები წარმართავდნენ: ინდოეთი, სპარსეთი, ეგვიპტე, საბერძნეთი-რომი. ამას განაპირობებდა შესაბამის ეპოქაში გარკვეული კულტურის მატარებელ ადამიანთა წარმმართველი ნაწილის ცნობიერების სიმაღლე. თუმცა, ცნობიერების განვითარება პერმანენტული პროცესი უნდა იყოს. შეჩერება ნიშნავს უკან სვლას და მაშინ ამ ესტაფეტას სხვა კულტურა იღებს, რომელიც მანამდე ჩრდილში ვითარდებოდა. ამჟამად ეს ფუნქცია დასავლურ ცივილიზაციას ენიჭება.

XXI საუკუნე გლობალიზაციის დასაწყისია. გლობალიზაციის პროცესი ისევე, როგორც ტრანსფორმაციის სხვა სახეები, მტკივნეულად მიმდინარეობს. რაც უფრო ჩამორჩენილია ერი, მით უფრო ძნელად ერთვება იგი დროის შესაბამის პროცესებში. ხოლო ერის ჩამორჩენილობა მოსახლეობის დაბალი ცნობიერების პირდაპირ პროპორციულია.

ყოველი ადამიანი იბადება დედამიწის გარკვეულ

რ ა მ დ ე ნ ა დ ა ც
კონფლიქტების
პრობლემათა
ნამედროვე
მსოფლიოში ძალზედ
აქტუალურია,
უამრავი
საერთაშორისო
სამთავრობო,
არასამთავრობო
ორგანიზაცია
ჩართული მათი
შესწავლის და მოგ-
ვარების საქმეში.

ავსტრიელი
კონფლიქტოლოგი
ფრიდრიხ გლაზლი
აღნიშნავს, რომ
არ არსებობს

უბანში, გარკვეულ ტერიტორიაზე, იგი გარკვეული ქვეყნის შვილია. ამას უკავშირდება მისი მოცემული ერისადმი კუთვნილება, რაც გამოიხატება მის რასობრივ, რელიგიურ და ეროვნულ თავისებურებებში. აქედან გამომდინარეობს ადამიანის ჩვევები, რომლებსაც იგი მისი გარემოცვისაგან იღებს, ენა, თვით მენტალიტეტიც კი, რომ არაფერი ვთქვათ მის ფიზიკურ მემკვიდრეობაზე. ბუნებრივია, ადამიანი არ არის ეროვნებისაგან, ნაციისაგან თავისუფალი, მას გარკვეული ვალდებულებებიც გააჩნია თავისი ერის მიმართ. კერძოდ, ყოველი ადამიანი მოვალეა, იცოდეს თავისი მშობლიური ენა, ისტორია, კულტურა და დაიცვას იგი.

მეორეს მხრივ წარმოუდგენელია, რომ ადამიანის, როგორც ასეთის დანიშნულება, ერის ღირსების დაცვა იყოს მხოლოდ. ყოველი ადამიანი გარდა თავისი ერისა, დედამიწის შვილიც არის. განსაკუთრებით დღევანდელ დღეს, როდესაც კომუნიკაციური და სხვა საშუალებები, ისე აახლოებს ადამიანებს, რომ ყველაფერი რაც დედამიწაზე ხდება, მყისიერად ხდება ყოველი ჩვენგანის საკუთრება.

ადამიანი მოვალეა გამოვიდეს ვიწრო ეროვნული ინტერესებიდან, დადგეს მასზე უფრო მაღლა, გააცნობიეროს და შეაფასოს ძველი ტრადიციები და უშიშრად იბრძოდეს ახალი, უფრო დიდი ღირებულებების დამკვიდრებისათვის. რაც უფრო განვითარებულია ერი, მით უფრო მეტი მიმდევარი გამოუჩნდება მის შიგნით ჭეშმარიტად პროგრესულ და თავისუფალ მოქმედებას.

XXI საუკუნე ინდივიდუალური განვითარების საუკუნეა. მოაზროვნე და თავისუფალი ადამიანების საუკუნე. მით უფრო წინ წასულია ერი-სახელმწიფო, რაც უფრო მეტი „ინდივიდისაგან“ შედგება იგი. ასეთია დასავლური სახელმწიფოები. აქედან გამომდინარეობს ჩვენი ქვეყნის მისწრაფებაც, დასავლეთის, ევროპის ცივილიზაციასთან ინტეგრაციისადმი. ინტეგრაცია თავისთავად

ნიშნავს შერწყმას, აღრევას, რაც გლობალიზაციის ნიშანია. სწორად წარმართული გლობალიზაცია არ გამოირიცხავს ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის, ენობრივი, კულტურული, პოლიტიკური და სოციალური სუვერენიტეტის შენარჩუნებას. ანუ ინტეგრირებული ქვეყნები უნდა ამდიდრებდნენ ერთმანეთს და არა პირიქით, ტაცებდნენ სიმდიდრეს. ამისათვის არის საჭირო, რომ ადამიანები გამოვიდნენ ჯგუფური აზროვნებიდან და ინდივიდუალად ჩამოყალიბდნენ.

ჯგუფურ აზროვნებაში ჩაკეტვა არის სწორედ კონფლიქტის მთავარი წყარო – იგი ყველა სფეროს მოიცავს, სამართალს, რელიგიას, ხელოვნებას. როგორც ამბობენ: „ყველაზე ბასრი იარაღი მჩაგვრელთა ხელში, ჩაგრულთა ცნობიერებაა“. ჯგუფური ცნობიერებისათვის დამახასიათებელია ვიწრო ტრადიციონალიზმი, რელიგიური ფუნდამენტალიზმი, თვით ფანატიზმიც კი, რაც ადვილი სამართავია. მხოლოდ ინდივიდუალურ, განათლებულ და ყრდობილ თავისუფალ ცნობიერებას შეუძლია გაარღვიოს ჯგუფური საზღვრები და გახდეს „მსოფლიოს მოქალაქე“, ვისთვისაც ეროვნულ ღირებულებებთან ერთად არსებობს ისეთი ღირებულებები, როგორიცაა ადამიანის უფლებები, თავისუფლება, დემოკრატია, ღირსება. ასეთი ადამიანები „ერთ ენაზე“ ლაპარაკობენ და რომელი ეროვნებისა თუ აღმსარებლობის მატარებლებიც არ უნდა იყვნენ, მათ გასაყოფი არაფერი აქვთ. კონფლიქტები ასეთ საზოგადოებაში არასოდეს არ მიაღწევს ესკალაციის ძალადობის დონეს. ამგვარი კონფლიქტები თვითმოგვარებადია და გარედან ჩარევას არ საჭიროებს. მიუხედავად მრავალი ეთნო და სახელმწიფოთაშორისი კონფლიქტებისა, გლობალიზაცია შეუჩერებელი და გარდაუვალი პროცესია. ადრე თუ გვიან ეს პროცესი მთელს დედამიწას მოიცავს და ჩვენი, ადამიანების მოვალეობაა, რაც შეიძლება ნაკლებად მტკივნეულად წარვმართოთ იგი.

მედუნა გოგიშვილი

ინფორმაცია

Au-Pair -ის პროგრამით ჩამოსულ ახალგაზრდებს, რომლებსაც აქვთ შეპითხვები მათი უფლება-მოვალეობების შესახებ, შეუძლიათ დაუკავშირდნენ სათქმის ტომოსთან არსებულ საინფორმაციო ჯგუფს შემდეგ ნომერებზე:

0176 23346015 (პარამედი),
0176 22640247 (თიბათიბო),
0179 4998874 (ნონი)

ან ელექტრონული ფოსტით: info@satvistomo.de

ქ ს შ უ რ ა ქ

ქართული მხედრობის მემკვიდრეობა

მეფე ბაგრატ III დავით დიდი კურაპალატი

საქართველოს სამეფოს იმ აშლილობის დროს, რომელიც დამკვიდრდა უსინათლო თეოდოსის მეფობაში, მმართველ მოწინავე წრეში საბედნიეროდ მაინც აღმოჩნდა შეგნებული ჯგუფი, რომელსაც ქვეყნის კეთილდღეობისათვის გული შესტკიოდა. ამ წრის საუკეთესო წარმომადგენელი იოანე მარუშის ძე ყოფილა. „ამან წარადგინა მოციქული წინაშე დავით კურაპალატისა, აქვია, რათა მოილაშქროს ძალითა მისითა, აღიღოს ქართლი და უბოძოს ბაგრატსა ძესა გურგენისასა, ასულის წულსა გიორგი აფხაზთა მეფისასა, რომელსაც ყოდა დედულად აფხაზეთი და ქართლი ესევე.“ ტაოს მფლობელის – დავით დიდ კურაპალატზე უკუთესად არავის შეეძლო ეს განეხორციელებინა, რაკი მას შვილი არ ებადა, ამიტომ თავისი მახლობელი ნათესავი „ბაგრატ ძე გურგენისი გაეზარდა შვილად თვისადა“. მაშასადამე, იგი არამც თუ ქართველთა მეფეთა სამფლობელოს მემკვიდრე იყო, არამედ ტაოსიც, ხოლო თუ აფხაზთა მეფეების ტახტზე მართლაც ბაგრატს დასვა მდინე, მაშინ იგი გახდებოდა თითქმის მთელი გაერთიანებული საქართველოს ხელმწიფედ, კახეთისა და ჰერეთის ერთი ნაწილის გარდა. სწორედ ამიტომაც იოანე მარუშის ძე „ექვება მეფედ ბაგრატსა“.

დავით დიდ კურაპალატს მოეწონა ეს წინადადება და თავისი ჯარითურთ საჩქაროდ ქართლისაკენ გამოემშურა. ეს რომ კახელებმა გაიგეს, ქართლს უჩუმრევ თავი მიანებეს და როცა კურაპალატი მობრძანდა და ქუაკვრელთან დადგა, იოანე მარუშის ძე მიეგება და უფლისციხე გადასცა. ხოლო დავითმა „მიუბოძა ბაგრატსა და მამასა მისსა გურგენს“, მაგრამ რაკი ბაგრატი ჯერ სრულწლოვანი არ იყო, ამიტომ „თანაგამგებლად მამა მისი გურგენი

დაუნიშნა.

კურაპალატმა ქართლითგან წასვლის წინ შეკრიბა ადგილობრივი აზნაურები და გამოუცხადა: „ესე (ბაგრატი) არს მკვიდრი ტაოსი, ქართლისა და აფხაზეთისა, შვილი გაზრდილი ჩემი, და მე ვარ მოურავი მისი და თანაშემწე, ამას დაემორჩილენით ყოველნი“-ო. მაგრამ ყველა აზნაური რომ იოანე მარუშისძესავით საქართველოზე არ ფიქრობდა, პირადი და წოდებრივი გამორჩენისა და სარგებლობის წყურვილი კლადათ. აკი ამიტომაც დიდხანს ვერ მოითმენს აზნაურებმა და „იწყეს კუალად მედგრობით ზაკოლება“. მოიყუანეს ლაშქარნი კახეთით და გასცეს უფლის ციხე და შეიპყრეს გურგენ და ძე მისი ბაგრატი და დედოფალი გურანდუხტ და წარიყუანეს კახეთად“. დავით კურაპალატი ჩამოვიდა თუ არა ქართლში, ხელად გაარიგა საქმეები და წესრიგი დაამყარა. კახელებმა დატყვევებულები გაათავისუფლეს, ქართლს ყველა დაპყრობილი ადგილები დაუბრუნეს, წირქუალის ციხისა და ფრუას გარდა.

აფხაზეთში ისე აიწიწა და გაირყვნა ქვეყანა, რომ აფხაზეთის დიდებულ აზნაურებმაც დაინახეს თუ რა საზარალოა ქვეყნისათვის სუსტი ადამიანის მეფობა. ამით ყველაფრით ისარგებლა იოანე მარუშის ძემ და „ინება რათა მოიყუანოს ბაგრატ მეფედ აფხაზეთისა. გამოითხოვეს ბაგრატ მეფედ დავით კურაპალატისაგან“. ახალგაზრდა ბაგრატი აფხაზეთში ჩაიყვანეს და „დალოცეს მეფედ“. გასარკვევია როდის გამეფდა ბაგრატი. იგი ორჯერ გამეფდა, პირველად თითქოს ქართლში, მეორედ აფხაზეთში, ანუ უკეთ რომ ვთქვათ ლიხთ-იმერეთში. პირველად ბაგრატი არასრულწლოვანი იყო, ხოლო მეორედ „განსრულებულ იყო ჰასაკითა“-ო.

მატიანე ქართლისა მოგვითხრობს, რომ ბაგრატ III “მეფობდაროცდათუქსმეტიწელი“ დაგარდაიცვალა 1014 წელს, მაშასადამე იგი გამეფებულა 978 წელს. ახლად გამეფებული ბაგრატი მაშინვე არ შესდგომია ქვეყნის მოწესრიგებას. ჯერ ვითარების გაგება იყო საჭირო. შეუძლებელი გახლდათ ერთსა და იმევე დროს ორი მეფე ყოფილიყო გამგედ, რომელთაგან ერთი უსინათლო და თვითნება მოხელეების სათამაშოდ იყო ქცეული და მისი პოლიტიკა წინ გადაეღობებოდა ბაგრატის გარკვეულ პოლიტიკას. ამიტომ ბაგრატმა, რათა ქვეყნის ერთადერთი ბატონი ყოფილიყო და „ყოველთა კაცთა, დიდთა და მცირეთა, სასოება კეთილი, გინა თუ შიში უწესობისა თვის მისა მიმართ აქუნდეს“, თავისი უსინათლო ბიძა თეოდოსი ტაოს გაგზავნა დავით კურაპალატთან და თვითონ ქართლისა და აფხაზეთის ერთადერთი ბატონი გახდა. ეს მოხდა 980 წელს. ამიერიდან საქართველოს გაერთიანების საქმე მტკიცე ხასიათისა და შეუდრეკელი ნების პატრონ მეფეს ჩაუვარდა. მან დაიწყო იმით, რომ დიდებული აზნაურები თავიანთ ქერქში ჩაუყენებინა. ეს არაფრად მოეწონათ ქართლის აზნაურებს, თუმცა ისინი ქართლში მცხოვრებ ბაგრატის დედას, გურანდუხტს, ემორჩილებოდნენ, მაგრამ თავისუფლად იყვნენ „თვითუფლადგანაგებდეს საქმეთა ქართლისათა“. ასეთ აზნაურებს რასაკვირველია „არა ენება გარდმოსვლა“ ბაგრატისა ქართლში და ქაერ ტბელის წინამძღოლობით მეფეს მოღრისის თავს დაუხვდნენ და მისი ქართლში გადმოშვება არ სურდათ. ბაგრატი შეება თავხედ აზნაურებს და დაამარცხა. მერე უფლისციხეში მივიდა „აიღო ციხე დედისაგან თვისისა“ და ქართლის გამგეობა ჩამოართვა ამის შემდეგ ბაგრატმა. ტფილისის სამხრეთით კერძოდ ყოველივე თრიალეთი, მანგლისის ხევი და სკორეთი, აგრეთვე ატენის ციხეც. ამ დრომ კლდეკარის ერისთავთ-ერისთავს რატიმ ეჭირა და „არა მორჩილებდა ბაგრატ მეფესა“. როდესაც ბაგრატ მეფემ ლაშქრის შეკრება დაიწყო, მისმა მოწინააღმდეგეებმა დავით კურაპალატს ჩააგონეს, ბაგრატს შენი მოკვლა სწადიაო და რასაკვირველია შვილობილის წინააღმდეგ აამხედრეს.

დავით კურაპალატმა უხმო ყოველთა მეფეთა სომხითისასა, რომელიც წამოსულა მთელი თავისი მხედრობითა, ამგვარად ბაგრატ III და მისი მამის წინააღმდეგ იდგა შეერთებული მხედრობა ქართველთა, გვასპურაკანელთა, სვინიელთა და ალბანთა. კურაპალატმა ჯარი გაგზავნა გურგენის წინააღმდეგ. გურგენი დამარცხდა და წყფთის ციხეში შეიხიზნა. ბაგრატ მეფემ გააანალიზა მდგომარეობა და გადაწყვიტა თვით სწვეოდა დავით კურაპალატს. მართლაც ასე მოიქცა. როდესაც კურაპალატმა მოუსმინა ბაგრატს, დაუჯერა მას. ბაგრატმა აუწყა, რომ რატი არ ემორჩილებოდა მას.

მაშინ დავით კურაპალატმა უთხრა: „მე კი ესრეთ მითხრეს, რომელ სიკუდილად ჩემდა გამოსულ იყავ, გარნა აწ ვცან მართალი, რომელ უბრალო ხარ... მითავისუფლებიხარ რატიმ ზედა, დაიმორჩილე ვითარცა სახით გწადიან“-ო. ბაგრატ მეორე წელსვე მოულოდნელად რატიმ მიაღვა და ადვილად დაიმორჩილა.

დავით კურაპალატის გარდაცვალების შემდეგ ბაგრატ III-ს კურაპალატობის პატივი, ხოლო გურგენს მაგისტროსობა მიუღია.

1001 წელს ქართველთა მეფეთავისმხედრობითურთ ბიზანტიის ხელში მყოფ ტაოს შეესია და ოლთისის ციხეს მიაღვა, მაგრამ ვერც ის აიღო და ვერც სხვა რომელიმე ციხე. მის შემდეგ კეისრის სარდალმა აუწყა გურგენს, რომ დაზავებულიყვნენ.

ამგვარად, ბაგრატს იმედი გაუცრუვდა და იმიერტაოს, ბასიანისა და სხვა მიწების შემოერთება ვერ მოხერხდა. 1008 წელს გარდაიცვალა გურგენ მეფე და ბაგრატი „ეუფლა ტაოსა“-ც. ეხლა კი იგი გახდა

ბაგრატ III

მეფეთ-მეფედ აფხაზთა და ქართველთა მეფედ.

ამის შემდეგ ჯერი კახეთსა და ჰერეთზე მიდგა. ბაგრატიმა შეკრიბა ჯარი, მოკლე გზით ჯავახეთითგან კახეთში ჩავიდა, დაიპყრა ჰერეთი. გაემგზავრა თუ არა ბაგრატი შინისაკენ, მაშინვე ჰერეთი გადაუდგა.

ბაგრატი კვლავ მოვიდა კახეთის დასაპყრობად. მეფემ ხელმეორედ დაიპყრო ჰერეთი, დაიჭირა დინარ დედოფალი და კახეთის ციხეების აღებას შეუდგა. ორი წლის განმავლობაში ყველა სიმაგრე იპყრო. ხოლო ბოჭორმის ციხეში მომწყვდეული კვირიკეც იძულებული გახდა ბაგრატს დამორჩილებოდა. ამგვარად ბაგრატი მეფემ ორი წლის განმავლობაში მთელი კახეთ-ჰერეთი დაიპყრო და თავის სამფლობელოს შემოუერთა.

ახლა კი თითქმის მთელი საქართველოს გაერთიანებული იყო. ქალაქ ტფილისსა, შულავერ-ბოლნისის ხეობათა და ტაშირის გარდა, ერთიან სახელმწიფოდ წარმოადგენდა.

ბაგრატ მეფის მტკიცე ხასიათმა, ბრძნულმა და წინდახედულმა მმართველობამ, ვაჟკაცურმა გულადობამ და შორსმჭვრეტელმა პოლიტიკამ საქართველო გააერთიანა და მის ძლიერებას საფუძველი ჩაუყარა.

მეფობის ბოლო წლებში ბაგრატ III-მ სომეხთა მეფე გარიკ I ერთად ილაშქრა საქართველოს

მოსაზღვრე რანის (არანის) მფლობელ ფადლონის წინააღმდეგ ყოველწლიური ხარკი ეხადა და საქართველოს მეფის მტრების წინააღმდეგ ბრძოლაში მონაწილეობა მიეღო.

საქართველოს გაერთიანების განსამტკიცებლად ბაგრატ მესამე ზოგჯერ იძულებული ხდებოდა უკიდურესი ზომებისთვის მიემართა. მან თავისი ნათესავები, კლარჯეთის ბაგრატიონების შთამომავლები, სუმბატი და გურგენი (ბაგრატ არტანუჯელის ძენი), რომლებიც ვერ დაიმორჩილა, ვითომ შერიგების მიზნით სადარბაზოდ მიიწვია ფანასკერტში, შეიპყრო და თმოგვის ციხეში გამოკეტა (1011 წ.), სადაც ისინი გარდაიცვალნენ. მათი სამფლობელოები ბაგრატიმა შემოიერთა.

ბაგრატ მესამემ საფუძველი ჩაუყარა საქართველოს ფეოდალურ მონარქიას და თვით სახელმწიფო „საქართველოს“. ბაგრატი იწოდებოდა „მეფე აფხაზთა, ქართველთა, რანთა და კახთა კურაპალატნ“. ერთიანი საქართველოს დედაქალაქი ქუთაისი იყო.

მომზადებულია ტელეკომპანია „საქართველოს“ პროექტ „მთავარსარდლის“ ლიტერატურული სცენარის მიხედვით ავტორი ლევან უმიკაშვილი

წ ე ტ ი გ ი ა

ადღგომას უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტისა

„ადღგომა, ადღგომა უფლისა! და კიდევ გეტყვიტ სამების თაყვანსაცემად: ადღგომა! დღესასწაული დღესასწაულთა და ზემთა ზემი; იგი იმდენად აღმატებულია ყველა, თუნდაც საუფლო დღესასწაულზე, რამდენადაც მზე აღემატება ვარსკვლავებს.“ – წერს წმ. გრიგოლ ღვთისმეტყველი.

მართალია, ქრისტეს სიცოცხლეში მოწაფეებს ძლიერ სწამდათ მისი, მაგრამ იესოს სიკვდილის შემდეგ ეს რწმენა მალევე გაქრებოდა, თუ მას მკვდრეთით აღმდგარს არ იხილავდნენ. იესო

ქრისტეს დაპირება, მესამე დღეს მკვდრეთით აღდგომის შესახებ და მისი აღსრულება იქცა ქრისტიანული რელიგიის დასაბამად. მაინც რა სასწაულია ეს და სად აღესრულება იგი? მაცხოვრის გამოქვაბული ანუ საფლავი მდებარეობს მღვიმეში, რომელიც ოდესღაც იერუსალიმში მცხოვრებ იოსებ არიმათიელს ეკუთვნოდა. სწორედ ამ მღვიმეში იქნა დაფლული იესო ქრისტეს წმინდა სხეული და სწორედ აქ აღდგა იგი. იუდეის მღვდელმთავრების ბრალდებით და რომაელი მმართველი პილატეს განაჩენით ქრისტე ჯვარს აცვეს ორ ავაზაკთან

ერთად. ეპისკოპოსი ილია მინიასტისი ერთ-ერთ წერილში წერს: „ჰოი, ქრისტიანებო, ის, ვისაც ჩვენ დიდ პარასკევს ჯვარცმულს ვხედავთ, ეკლის გვირგვინით, ყვირიმალში ნაცემს, ჭრილობებისგან გასისხლიანებულს მეუფეა დიდებისა, ჩვენი მეუფეა, რომლის სახელითაც ნათელი ვიღვთ, ვისი სახარებაც გვწამს, ვის სასუფეველსაც მოველით.“ სამწუხაროდ ჩვენ მაშინ ვერ ვიხილეთ მხსნელი ამ ქვეყნისა და გავხდით მომსწრე იმისა, რომ ძე ღვთისა ჯვარზე გაკრული გვეხილა. თვით ჯვარზეგაკრული უფალი კი ღმერთს ასე შესთხოვდა: „უფალო მიუტყვევ, რამეთუ არ იციან რას სჩადიან“.

ქრისტეს სიკვდილის შემდეგ, მაცხოვრის ორმა ფარულმა მოწაფემ ნიკოდიმოსმა და იოსებ არიმათიელმა, პილატეს ჯვარცმულის დასაფლავების უფლება გამოსთხოვეს და მიიღეს კიდევ. მათ მოწიწებით ჩამოხსნეს ჯვრიდან მაცხოვარი,

„მე ვაწი ადდგომს და სიცოცხლე. ვინც მე მიწამებს, კიდევ ლომ მოკვდეს, იცოცხლებს“.

(იოანეს სახარება 11. 25)

მენელსაცხებლე დედებთან ერთად ნელსაცხებელი სცხეს ქრისტეს გვამს, შემდეგ მიცვალებულის სამოსით შემოსეს და დაასვენეს სამარხში, რომელიც იოსებს თავისთვის და თავისი შთამომავლებისთვის ჰქონდა გაშხადებული. მწუხარებით დატოვეს იქაურობა და სახლისკენ გაემურონენ. გამოქვაბულის შესასვლელს, რომელიც უზარმაზარი ლოდით იყო დაკეტილი, რომის იმპერატორის ბრძანებით მცველები დაუყენეს სადარაჯოდ. შუაღამე რომ გადავიდა, მოხდა ყველაზე საოცარი რამ სამყაროში, რომელსაც კაცობრიობას აუწყებდნენ წინასწარმეტყველნი, რასაც თავად ქრისტე იგავით ამცნობდა თავის მოწაფეებს, ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით. კვირა დღით, როდესაც მენელსაცხებლე დედები გამოქვაბულში მივიდნენ, რათა მირონი ეცხოთ ქრისტეს გვამისთვის, ლოდი გადაგორებული და საფლავი ცარიელი დახვდათ. აკლდამაში მათ ზეციური მაცნე — ანგელოზი გამოეცხადათ, საფლავი არაამქვეყნიური ნათლით აავსო და ხმა გაისმა: “რასა ეძიებთ ცოცხალსა მკვდართა შორის? ქრისტე აღსდგა!” ამ სიტყვების გაგონების შემდეგ, მენელსაცხებლე დედების მწუხარება სიხარულით შეიცვალა. დარწმუნებულები იმაში, რომ უფალი ჭეშმარიტად აღსდგა გაემურონენ იერუსალიმში, რათა ეს სიხარული მოციქულებისთვის

გაეზიარებინათ. მენელსაცხებლე დედები იყვნენ პირველნი, რომელთაც აღდგომის შემდეგ ქრისტე იხილეს. თუმცა საეკლესიო გადმოცემა მოწმობს, რომ მარიამ ღვთისმშობელმა ქრისტეს აღდგომა იმ წამს იხილა, როცა იგი აღდგა. აღდგომილი მაცხოვარი ყველაზე უწინ იცნო ღვთისმშობელმა და იგი მისი მოციქულების მოციქული გახდა. ის პირველად ჩასწვდა აღსრულებული მოვლენების: მიწისძვრის, საფლავთა გახსნის, შხის დაბნელების, ქვის გადაგორების, საფლავთა დაცარიელების და ანგელოზის გამოცხადების დიდებულებას. ეს ყველაფერი იყო აღსრულება მისი დიდი რწმენისა და მოლოდინისა, რომ მკვდრეთით აღმდგარ ძე ღვთისას იხილადა. იესო ქრისტეს აღდგომის შესახებ წმინდა იოანე დამასკელი გადმოგვცემს: „კეტრემ საფლავთან მიიბრინა და განერთხა მასზე და იხილა რა იქ ნათელი, შეძრწუნდა“. ეს იყო ზეციური ნათება, რომელმაც საფლავი გააბრწყინა, ეს იყო ნიშანი, რომელიც მოციქულებს ქრისტეს აღდგომას მიანიშნებდა. და იმ დღიდან მოყოლებული, ყოველ აღდგომას გადმოდის მადლმოსილი ნათელი მაცხოვრის საფლავზე ყველას დასარწმუნებლად, რომ ჭეშმარიტად აღსდგა ქრისტე.

ორი საუკუნის განმავლობაში ქრისტიანები

ამ ადგილზე, სადაც ეს სასწაული აღესრულა, საიდუმლოდ მიდიოდნენ. მდგომარეობა მხოლოდ მის შემდეგ შეიცვალა, როდესაც რომის იმპერატორმა კონსტანტინემ ქრისტიანობა მიიღო. მანვე ისურვა უფლის საფლავზე ისეთი დიდებული ტაძრის აგება, რომელიც მსოფლიოში ყველაზე დიდი იქნებოდა. ამ ტაძრის დაწვრილებითი აღწერილობა დაგვიტოვა იმდროინდელმა ისტორიკოსმა ევსევი პამფილიუსმა. მისივე წყაროებში ვხვდებით უძველეს დამოწმებას ღვთაებრივი ცეცხლის შესახებ. ისტორიკოსი წერს, ერთხელ, პატრიარქ ნიკრისის დროს (II საუკუნეში), ტაძრის ერთ-ერთ კანდელებში ზეთი ილეოდა და მასში წყაროს წყალი ჩაუმატეს. და აი, საადგომო მსახურების დროს ეს კანდელები უეცრად ზეციური ცეცხლით აინთო და მთელი დამე იწვოდა. მომდევნო საუკუნეებში უამრავი ადამიანი გახდა მოწმე მართლმადიდებლური აღდგომის წინ გადმოსული ზეციური ცეცხლის ხილვისა. მიუხედავად იმისა, რომ აღდგომის ტაძრის სიწმინდეები სხვადასხვა კონფესიებს შორის არის გადანაწილებული, მაღმოსილი ცეცხლის გადმოსვლის უფლება მხოლოდ მართლმადიდებელ პატრიარქს ეკუთვნის. თუმცა იყო შემთხვევა, როდესაც სომეხებმა ამის უფლება მოიპოვეს და მართლმადიდებელი

პატრიარქი ტაძრიდანაც კი გააძევეს. იდგა ქუჩაში, ტაძრის შესასვლელთან, სვეტებთან ახლოს მართლმადიდებელი პატრიარქი, ტაძარში კი სომეხი კათოლიკოსი სხვა სასულიერო პირებთან ერთად და მღუმარედ ელოდნენ ცეცხლის გადმოსვლას.

უეცრად საშინელი გრგვინვის ხმა გაისმა, მარმარილოს სვეტი, სადაც მართლმადიდებელი პატრიარქი იდგა გაიბზარა და სწორედ ამ ბზარიდან გადმოვიდა ღვთაებრივი ცეცხლი. დაჩოქილი პატრიარქი წამოდგა და ამ ცეცხლისაგან აანთო სანთლები. ეს კიდევ ერთი დადასტურება იყო მართლმადიდებლობის უტყუარობისა. ეს ბზარი დღესაც ნათლად ჩანს ამ სვეტზე.

დავამთავრებდი წმინდა იოანე ოქროპირის სიტყვებით: „ინებოს მოწყალე ღმერთმა, რომ როგორც ვენეთ თქვენ უფალთან ერთად მისი ჯვარცმის ჟამს, ასევე იხარებდით და ილხენდეთ მის აღდგომის დღეს“. დღეს სიკეთემ ბოროტება დაამარცხა, სიცოცხლემ — სიკვდილი, მაშ ვიზიემოთ ყველამ ერთად ეს ბრწყინვალე დღესასწაული.

ქრისტე აღსდგა! ჭეშმარიტად აღსდგა!

ეკატერინე ცირიკაშვილი

წმინდა

16.03	წმინდა იოანე ოქროპირი კათოლიკოსი (1049)	14.04	ლიჩსი მამა იოანე შავთელი და ევლოგი წინასწარმეტყველი-სალონი. თამარ მეფის თანამედროვე (XIII)
25.03	საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის აღდგენის დღე (1917)	19.04	ბრწყინვალე აღდგომა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი
25.03	წმინდა მეფე დემეტრე თავდადებული (1289)	23.04	წმინდა დედანი და მამანი. ქვაბდახევის მონასტერში წამებულნი ქაძთა თემურ-ლენგისა (1386)
29.03	წმინდა ამბროსი აღმსარებელი - სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი (1927)	27.04	წმინდა დიმიტრი ყიფიანი. სამშობლოსათვის წამებული (1887)
07.04	ხარება ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა	30.04	წმინდა ეფრემ დიდი, მარწყვეტელი (IX)
12.04	ბზობა		

ჩვენი სტუმარია ბუზა კიკაბიძე

კინემატოგრაფის 100 წლისთავთან დაკავშირებით, 1996 წელს, მსოფლიოში აქამდე არსებულ ფილმთაგან ასი საუკეთესო შეირჩა. მათ შორის ერთ-ერთი არის გია დანელიას „არ იღარღო“. ფილმი 1969 წელს გადაიღო „მოსფილმში“ გია დანელიამ. სცენარის ავტორი (გადმომქართულებული) რუზო გაბრიაძე, ოპერატორი ვადიმ იუსოვი და ყველა მსახიობი, ვინც ფილმშია დაკავებული, თავიანთი საქმის დიდოსტატები არიან. რამდენჯერაც უნდა ნახო, იმდენჯერ ცრემლითა და სიცილით შეზავებული გრძნობა გეუფლება. ფილმზე მუშაობის პერიოდის გახსენება ვთხოვეთ ბენჟამენის როლის შემსრულებელს **პასტანუ კიკაბიძეს**:

“სერბო ზაქარიამე რომ დაგინახე, მუხლები ამიკანკალდა”

- გია დანელიას ბევრი მსახიობი ჰყოლია გასინჯული ბენჟამენის როლზე. ბენჟამენ ღლონტი სცენარის მიხედვით წითური, მსუქანი, ლაჟღაჟა, მსმელი კაცი იყო. ამიტომ ძნელი წარმოსადგენია, გამხდარი და შავგვრემანი კაცი როგორ შეიძლება აერჩიათ ამ როლისთვის. როგორც ვიცი, დეიდამისს, ვერიკო ანჯაფარიძეს ურჩევია, ბუზა კიკაბიძე გასინჯოსო. მოსკოვიდან რომ დამირეკეს, დიდად არ აღფრთოვანებულვარ. გია დანელიას გვარი რომ მისსენეს, მივხვდი - „სერიოჟას“, „ოცდაცამეტის“ რეჟისორზე იყო ლაპარაკი. მითხრეს, მოსკოვიდან ჩამოვა ჯგუფი, თქვენი ნახვა უნდათო, თუმცა რეჟისორი თავიდანვე ჩემს წინააღმდეგ ყოფილა განწყობილი (უკვე 30 წელიწადზე მეტია, მე და გია ვმეგობრობთ და კარგად ვიცი, არ უყვარს, როცა ეუბნებიან, ეს ან ის კაცი აიყვანეო). გადაძღები ჯგუფის წევრები ჩამოვიდნენ და სასტუმრო „საქართველოში“ დაბინავდნენ. დილით ადრე მივედი - ერთი გამხდარი ბიჭი ვიყავი, გახეხილი ჯინსები მეცვა.

სასტუმროში უსიმპათიო კაცი დამხვდა... ეტყობა, ბოტკინი ჰქონდა გადატანილი და სახეზე ყვითელი ფერი ელო (ახლა ავტობიოგრაფიულ წიგნს ვწერ, იქ ერთი თავი გიას ეხება... მასზე ასეთ ფრაზას ვწერ: “Мужчина желтого цвета”), განუწყვეტლოვ ეწეოდა და არ იღიმებოდა. მითხრა, აბა, დაიყვირეო. სასტუმროში ვიყავით, ადრიანი დილა იყო, ვუთხარი - როგორ დავიყვირო, ხალხს სძინავს-მეთქი... რაღაცები მელაპარაკა. ვერაფერი გავიგე. შევაწყვეტინე, დრო არ მაქვს-მეთქი. აუდექი და წამოვედი. თუ დაგვჭირდებით, გაგაგებინებთო. გავიდა სამი დღე, ისევ დამირეკეს... გია დამელაპარაკა, წამომყევი, სტუმრად მივდივარო. აქეთ-იქით თრევა რომ დამიწყო, მერე მივხვდი, მაგისი სინჯები ეგ იყო. ერთი თვე მატარა აქეთ-იქით. ბოლოს ვუთხარი

- გასტროლებზე წასვლას ვაპირებ, თუ რამე გინდათ, მითხარით, მოგწონვართ თუ არა-მეთქი...

ერთი სიტყვით, დაინიშნა გადალება, ნიშნობის სცენა უნდა გადაგველო.

სერგო ზაქარიაძე რომ დავინახე, მუხლები ამიკანკალდა, ქუჩაში რომ დავინახე, ისე ვუყურებდი, როგორც ღმერთკაცს. გადავიღეთ კადრები, დამიძახა სერგომ (ესტრადიდან მიცნობდა უკვე), რა ბედნიერი ხარ, იცი, ბუბა, კამერას ვერ გრძნობ. მე კი როგორც ჩართავენ, ველაფო. სულ უკმაყოფილო იყო, ყველა ღუბლის თავიდან გადალებას ითხოვდა. არადა მის თამაშს გადაკეთება არ სჭირდებოდა.

გადალების შემდეგ თურქეთში წავედი. „ორეას“ კონცერტები დიდი წარმატებით მიდიოდა. უცებ მოვიდა დეპეშა - სასწრაფოდ გამოცხადდით საბჭოთა კავშირის საელჩოში, სტამბოლში. შევშინდი, რამე ხომ არ მოხდა-მეთქი. იქ დეპეშა დამხვდა... „მოსფილმის“ დირექტორი პოზნერი (ჟურნალისტ ვლადიმერ პოზნერის მამა) მწერდა - გილოცავთ, „არ იდარდოში“ მთავარ როლზე დამტკიცებასო.

- როცა სცენარს გაეცანით, მოგეწონათ?

- სცენარი რომ წავიკითხე, ვთქვი, ამ როლს ვერ ვითამაშებ-მეთქი. ბენჟამენი ჩემს ხასიათს არ ესადაგებოდა. ამიტომ გაიმძიმე სცენარი გადააკეთა. გადალებებისას იმპროვიზაციის საშუალებას გვაძლევდა. გაა დაწვინა იყო ერთადერთი რეჟისორი, ვისთანაც როლი არ მისწავლია ზეპირად. მთელი ფილმი თამაშ-თამაშით გადავიღეთ.

- „არ იდარდოში“ ყველა მსახიობი ბრწყინავს, ეპიზოდური როლების შემსრულებლებიც შესანიშნავად თამაშობენ...

- გიას კარგი ალლო აქვს მსახიობის არჩევაში, ამასთან, მისი იუმორი სულ სხვაა, შეიძლება ერთი სიტყვა მოისმინო მის ფილმში და დიდხანს იცინო... გახსოვთ, როგორ იწყება ფილმი? ვირი რომ მოჰყავს კაცს და მეუბნება, შენზე კარგი ვინ დაჯდებაო ამაზე - ძია საშა კუპრაშვილი უკვე აღარ არის ცოცხალი. არადა, რა ადამიანი იყო, როგორი მსახიობი! გადასაღებ მოედანზე 2-3 საათით ადრე მოდიოდა სერგო ზაქარიაძე, იმ ადგილას ტრიალებდა. ძნელი იყო სერგო ზაქარიაძესთან მუშაობა, თეატრის მსახიობი იყო და „სხვანაირად“ თამაშობდა.

ემეგობრობდი ბატონ კოტე დაუშვილთანაც. უბრალო კაცი იყო ცხოვრებაში. ვინც უყვარდა, ყველას მამუკას ეძახდა. სხვანაირი კაცი იყო, ტრადიციული ქართველი. გახსოვთ გამოსათხზავარი ქეიფი? კიტრის ბოლო რომ აქვს ჩაწებებული წარბებს შორის, ისიც კი უხდება.

იპოლიტე ზვიჩიანზე გიას აქვს ნათქვამი - სხვაგან რომ ყოფილიყო, სახელმწიფოს სახელი იქცეოდაო. ბავშვური

ხასიათი ჰქონდა იპოლიტე ზვიჩიანს, ამყოლი, ცელქი იყო. ერთ დღეს სასტუმრო „საქართველოსთან“ გვექონდა შეხვედრა, იქიდან გავდიოდით გადასაღებად, დავინახე ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს ტაქსი გაჩერდა, გადმოვიდა იპოლიტე, უნდა გზა გადმოჭრას, მაგრამ მანქანები ისე მოძრაობენ, ვერ ახერხებს. გავვარდი შუა ტრასაზე და ხელების ქნვეით გავაჩერე მოძრაობა. დაუძახე, მობრძანდი, ბატონო იპოლიტე-მეთქი... გაიცინა, ბუბა, შენ გარდა ვერავინ მცნობსო. როგორ ვერ ცნობდნენ, მანქანებიდან სულ მოდიმარი სახეები ჩანდა, ყველა მას უყურებდა.

ჩემი ახლო მეგობარი იყო აბესალომ ლორიაც... გახსოვთ მისი ცეკვა? აღარც აბესალომია ცოცხალი, აღარც ძია სერგო, არც ძია კოტე, არც ჟენია ლეონოვი, ბევრი აღარ არის... ქელქის სცენას რომ ვიღებდით, სერგომ ისე კარგად ითამაშა, აუტირდი. კიდევ კარგი, კადრში არ ვიყავი.

გახსოვთ, აუტოზე სასეინოდ რომ ეპატიჟება მერაბ კოკჩაშვილი გოგონას და მერე დაუღუპით რომ გადის ოთახიდან? მაგარია! ყველაფერი ზედმიწევნით კარგია.

სესილია თაყაიშვილი ჩემი კარგი მეგობარი იყო. ყოველთვის, როცა რაღაცას მივიღებდი (ან ჯილდოს, ან პრემიას), პირველი დეპეშა მისგან მომიდიოდა. ჩემი დოლო აბაშიძე... ასეთი ნიჭიერი კაცი იშვიათია. კინოგადაღების დროს ერთხელ ტექსტი არ იცოდა. აი, იმ ეპიზოდში, ვითომ ყელში ძვალი რომ აქვს გაჩხერილი და არიანა შენგელაია ეფერება. მე ტახტის ქვეშ დავექეი „შპარგალკით“, იქიდან ვკარნახობდი. ერთხელ ახალი ჩამოსული ვიყავი მოგზაურობიდან, ხელზე „სეიკოს“ საათი მეკეთა. დოლომ დაინახა, მაჩვენეო, - მითხრა. მოვიხსენი, მივეცი. დახედა და მითხრა - ზოგი ფულს აგროვებს, მე საათებს ვაგროვებო. შენი იყოს-მეთქი, ვუთხარი, გული კი გამისკდა. აუტყდა სიცილი და დამიბრუნა. სხვანაირი კაცი იყო.

- ვგენი ლეონოვი როგორ დაგამახსოვრდათ?

- მაშინ ყველას ვგონა, რომ ჟენია ლეონოვი ლოთი იყო. ამ დროს სულ არ სვამდა. გულკეთილი და წყნარი კაცი იყო.

- ფრუნზიკ მკრტიჩიანის პატარა ეპიზოდი „არ იდარდოში“ ყველას ახსოვს... თუ იცნობდით მას ამ ფილმის გადაღებამდე?

- არა, იმ პატარა ეპიზოდის გადასაღებად რომ ჩამოიყვანეს, მაშინ გავიცინი. დიდი მსახიობი იყო... ციხის ეპიზოდს მცხეთაში, სვეტიცხოველში ვიღებდით. გახსოვთ, რომ მეკითხება: **Хочешь канфетку**-ო... ვიდრე გადალება დაიწყებოდა, ტაძარს ვათვალიერებინებდი... უცებ მეუბნება - ხედავ, ეს ტაძარიც სომხებს აუშენებიათო! ვაგვიჟღი, რა ააშენეს სომხებმა-მეთქი?! შეხედე, დამწერლობაც

სომხურია, აბა, რაო, - მიმითითა ასომთავრულზე და მხედრულზე. არა-მეთქი, - გაგაპროტესტე. შევხედე - იცინოდა. გულში ჩამრჩა, რომ ამაგლო, და დავიმანსოვრე... „მიმინოს“ გადაღებისას, სასტუმრო „როსიაში“ ჩემ ქვემოთ ცხოვრობდა მკრტიჩიანი. მალვიძარა დილის 4 საათზე დაუყენე. გამაღვიძა. ვეცი ტელეფონს, დაუურეკე მკრტიჩიანს, შეეშინდა, უფიქრია, შინ რაღაც ხომ არ მოხდა ცუდი და ხომ არ მაგებინებენო. მე კი ვეუბნები, ბოდიში, გაწუხებ, მაგრამ ისეთი რამ მოვისმინე ამერიკის ხმაზე, რომ არ გაგახარო, არ შემიძლია-მეთქი. იმწუთას ჩამეკითხა: რა იყო? ვუთხარი, დილიდანში სომეხმა არქეოლოგებმა აღმოაჩინეს დიდი ქვა, რომელსაც აწერია: 500 лет Армянскому комсомолу-მეთქი. ველოდები, როდის გაიცინებს, არ იცინის. რა იყო-მეთქი, ვკითხე. ბუბაჯან, არ შეეძლოთ იმ სომეხ არქეოლოგებს ეგ ქვა დილის 11 ან 12 საათზე ეპოვათ, გამოვიძინებდი მაინცო.

- თუ ყოფილა შემთხვევა, გადასაღებ მოედანზე ტრაგემა მიგედლოთ ან გაცივებულიყავით?

- „ვერის უბნის მელოდიებს“ რომ ვიღებდით, ერთი სცენა გამოგვრჩა. რომ გაგვახსენდა, ღეკუმბერი მთავრდებოდა. ღამით გადაკეტეს პეროვსკაიას

ქუჩა, გიორგი შენგელაიამ გამაფრთხილა, არ იბუხლუნო. არც ვაპირებდი... „მიმინოსი“ ერთი კადრია - მე ყინულზე ვიქცევი. ისე მონდომებით დაეუარდი, რომ ნამდვილს დამსგავსებოდა, თავი მაგრად დაფარტყი. ვითამაშე ბოლომდე ეგ სცენა, მაგრამ... რამდენიმე წლის შემდეგ რომ ტკივილები დამეწყო და ბურდენკოს კლინიკაში მოვხვდი, აკადემიკოსმა კონოვალოვმა მითხრა, ეს ტრაგემა იმ დარტყმისბრაღიაო... „არიდარლოში“ ციყო სახიფათო სცენები. ერთი სცენა იყო (ფილმში არ შევიდა), მე და გოგი ქავთარაძე რომ ღუელზე წასასვლელად ვეშხადებოდით: ზედა ოთახში ჩვენ ვლაპარაკობთ, ქვევით სოფიკოს და ბავშვებს სძინავთ. მე უნდა ფეხი დამერტყა, იატაკი ჩანგრეულიყო, ჩავვარდებოდი და თავზე დაეცემოდი მათ. ტრიუკების ოსტატის მოყვანა დააპირეს. არა, მე უნდა გაგაკეთო-მეთქი, დავიჟინე. ჩატეხილი ფიცარი ქვემოლან ეჭირათ, დავარტყამდი ფეხს, გაწევდნენ... სულ დაგლეჯილი მქონდა გვერდები.

- პრემიერის დღე გახსოვთ?

- პრემიერა მოსკოვში შედგა. დიდი ამბავი იყო. მერე კინოს სახლში სუფრა გაიშალა. ერთი დიდი რეჟისორი, არ მინდა გვარი ვთქვა, მთელი ყოფილი საბჭოთა კავშირი იცნობს, ჩემ გვერდით იჯდა. უცნაური ხმა გავიგე. მოვიხედე... ისე დამთვრალიყო, თავი საცივში ჩავარდნოდა და რომ არ ამომეგლიჯა, დაიხრჩობოდა.

- სახსოვრად ხომ არ დაგრჩათ რამე ფილმიდან, მაგალითად, ბოთლის გასახსნელი?

- არა, ის გია დანელიასთანაა. მაშინ ვერც გაგბედავდი, მომეთხოვა სამახსოვროდ...

- ამ ფილმის გადაღებისას თქვენ თურმე სულ ანცობდით...

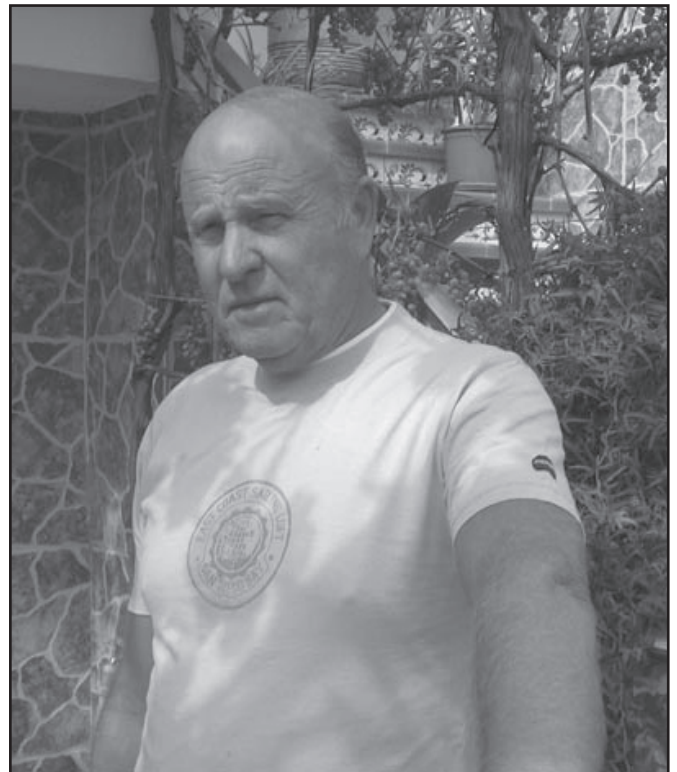
- მიტომაც ცდილობდა გია, უსაქმოდ არ დაეუტოვებინე. ერთხელ დამტოვა და მაშინვე გაიშალა სუფრა. რომ ნახა ერთხელ დაუთვერი, მეორედ, მიხვდა, არ შეიძლებოდა ჩემი უსაქმოდ ყოფნა და როცა გადაღება იყო, მეტყოდა, აი, ეს ფორმა ჩაიცვი, იქ გაიარგამოიარეო... მეგონა, მიღებდნენ, თურმე კადრში არც ვჩანდი.

ჩვენი მხარე მოვიარე, მაგრამ საქართველოსთან არ მინახავს არსად მხარე

იგი ჩემი მამამთილია. ჩვენი იშვიათი შეხვედრები ყოველთვის მისი წარსულის გახსენებითა და საქართველოზე შეკითხვებით იწყება და მთავრდება. ამ წარსულში კი იმდენი საინტერესო ისტორიული ფაქტი ტევტივდება, რომ არაერთხელ გამწვანია სურვილი მისი მონათხრობი ხალხისათვის გამეცნო. თუნდაც იმიტომ, რომ მისი ცხოვრება საქართველოში ქართველი გერმანელების თემას ეხება და იმიტომაც, რომ მის გონებაში ისე მძაფრად არის ქართველის ადამიანური ხასიათი გამოძერწილი, რომ ხანდახან გულიც მწყდება ხოლმე, რომ იგი მწერალი არ არის.

პეტრე დეპერშმიდტი ციმბირში, გადასახლების დროს დაიბადა. მანამდე კი მის წინაპრებს უკვე გავლილი ჰქონდათ დიდი გზა გერმანიიდან რუსეთამდე, რუსეთიდან საქართველომდე, საქართველოდან ციმბირამდე და ყველაფრისა და მიუხედავად მაინც სჯეროდათ, რომ ოდესღაც ოცნება აუხდებოდათ და დაბრუნდებოდნენ შინ. სწორედ ამ ისტორიის, მოგზაურობების, გზაზე შემომხვდარი საქართველოს და ისტორიულ სამშობლოში დაბრუნების შესახებ ვთხოვე ბატონ პეტრეს მისი მოგონებები საზოგადოებისათვისაც გაეხმო.

— ბატონო პეტრე, სანამ მე-18 საუკუნის გერმანელების რუსეთში მასობრივ გადასახლებაზე დავიწყებდეთ საუბარს, გთხოვთ ორიოდე სიტყვით თქვენს შესახებაც მოგვიყვიოთ.

— წარმოშობით ჰესენიდან რუსეთში, კერძოდ ვოლგაზე დასახლებული გერმანელების შთამომავალი ვარ. 1944 წელს დავიბადე ალტაის მხარის ქალაქ კამენში. 12 წლის ვიყავი, როცა პირველად ჩამოვედი საქართველოში. 1968 წელს ვიქორწინე. გვეყოლა 3 ვაჟიშვილი. სამწუხაროდ, მეუღლე ახალგაზრდა გარდაიცვალა. ბავშვების გაზრდაში სიდედრი დაამეხმარა. 1990 წელს დიდი ორჭოფობისა და ფიქრის შემდეგ ჩამოვედი გერმანიაში, სადაც მხოლოდ რამოდენიმე წელი გავძელი და შემდეგ ესპანეთში გადავედი საცხოვრებლად.

— ძნელია ესპანეთიდან წარსულში დაბრუნება, მაგრამ ეტყობა მაშინაც გადასახლებების ბუმი იყო ვეროპაში, ოღონდ პირიქით დასავლეთიდან აღმოსავლეთში. ხომ ვერ გვეტყოდით რას იხსენებდნენ თქვენი წინაპრები ამ მოვლენასთან დაკავშირებით?

— თავისთავად მიგრაციებს ერთი მთავარი მიზეზი წარმოშობს. ეს ქვეყანაში გამეფებული ეკონომიკური, პოლიტიკური, რელიგიური თავისუფლების შეზღუდვაა. წინათ ამას ემატებოდა გაუთავებელი ომებიც. იმ დროს, როცა უამრავმა გერმანელმა საკუთარი სამშობლო დატოვა, ქვეყანაში ისეთი წარმოუდგენელი პრობლემაც არსებობდა, როცა თავად ადგილობრივი ხელისუფლება ჩარეული იყო გერმანელი ჯარისკაცების ამერიკაში გაყიდვის პროცესში. იმ პერიოდში ხშირი იყო შიმშილობის წლებიც. ხალხის საყოფაცხოვრებო პირობები აუტანელი ხდებოდა. სწორედ მაშინ რუსეთის

ტახტზე ავიდა წარმოშობით გერმანელი, ჰესენის პრინცესა ეკატერინე მეორე. 1763 წელს მან გამოსცა მანიფესტი, რომლითაც უცხოელებს ეპატივებოდა რუსეთის იმპერიაში აუთვისებელ მიწებზე დასახლებადა. ამავე მანიფესტით იგი ჩამოსულებს დიდ შეღავათებს სთავაზობდა, ათავისუფლებდა ყოველგვარი გადასახადებისა და სამხედრო ვალდებულებებისაგან. ამ მომხიბვლელი დანაპირების გამო გერმანიის სხვადასხვა კუთხეებიდან უამრავი ადამიანი აიყარა და რუსეთისაკენ გაემგზავრა. მასობრივი გადასახლებები თითქმის საუკუნის განმავლობაში გრძელდებოდა. გერმანელი ხალხის შრომისმოყვარეობის გამო მალე მათი ეკონომიკური მდგომარეობა გაუმჯობესდა. განსხვავებები გერმანულსა და რუსულ სოფლებს შორის თვალშისაცემი გახდა. შენდებოდა გერმანული ქარხნები, ეკლესიები, გიმნაზიები, ინსტიტუტები. სამწუხაროდ, ყველაფერ ამას ადგილობრივი მოსახლეობის მხრიდან საშინელი შური მოჰყვა, რომლის ნიადაგზეც გერმანელებს „სამუდამო პრივილეგიებში“ ჩამოერთვათ. 1871 წლიდან მათ უწესებენ სამხედრო სამსახურს, ართმევენ მიწის საკუთრების უფლებას. მიუხედავად იმისა, რომ პირველ მსოფლიო ომის დროს მეფის რუსეთის არმიაში 300000 გერმანელი მსახურობდა მათდამი ზიზღი მაინც განუსაზღვრელი იყო. ამის ნიადაგზე გერმანელებმა დაიწყეს რუსეთიდან გადინება. ძალიან ბევრი გაემგზავრა ამერიკაში, ბევრიც რუსეთის გარე პროვინციებში.

— ბატონო პეტრე, თქვენი ოჯახი როდის ჩამოვიდა საქართველოში და რა იყო კონკრეტულად ამის მიზეზი?

— როგორც ჩანს ჩემმა წინაპრებმა გაუძღეს მეფის რუსეთის გამკაცრებულ კანონებს გერმანელების მიმართ, მაგრამ ისინი უკვე ვეღარ გაუმკლავდნენ კომუნისტებს. ჩემი ბაბუა საკმაოდ განათლებული ადამიანი ყოფილა. რამოდენიმე ენა სცოდნია, ბევრს მოგზაურობდა. მას შემოუტანია ამერიკიდან პირველი ტრაქტორები ვოლგაზე. შემდეგ რუსეთ-იაპონიის ომში გაუწვევიათ, იქიდან ფეხით დაბრუნებულა სახლში, მაგრამ მალევე გარდაცვლილა. ბებია დარჩენილა 8 შვილით. მართალია, ეკონომიკური თვალსაზრისით მას არაფერი უჭირდა, მაგრამ თანდათან სწორედ ეს ფაქტი ხდებოდა მისთვის სახიფათო. ერთ სადამოსაც ბებიასთან მისულა მისი ძველი მოსამსახურე, რომელსაც კომუნისტობა მიეღო და უთქვამს; ხვალ შენთან აქვთ დაგეგმილი კომუნისტებს მოსვლა და ციმბირის სტეპებში გაიპირებენ გადასახლებასო. იმ დამესვე ჩამჯდარა ბებია ნაწი და ვოლგის დინებას სამხრეთისაკენ გამოჰყვლია. რამოდენიმე თვე დასჭირდა ბაქომდე

ჩასვლას. გზაში 3 შვილი დაეღუპა, ბაქომდე ერთი მოუკვდა. გადატაკებული და გაუბედურებული ქალი წელზე ფეხს იდგამდა, რომ ორიოდე კაპიკი ეშოვა და თბილისისაკენ წამოსულიყო.

— რატომ თბილისში? იქ მას ვინმე ელოდებოდა?

— ნათესავებიდან არავინ. იგი ძალიან მორწმუნე ქალი იყო და გაგებული ჰქონდა, რომ თბილისში დიდი კათოლიკური ეკლესია არსებობდა და იქ ჩასული გერმანელებიც კმაყოფილები იყვნენ.

სწორედ მასაგით გამოქცეულ ხალხს შეუერთდა ბებია თბილისში, რომლებიც მაშინ დიდუბესა და „პლენანოვსკი“ ცხოვრობდნენ. შემდეგ კი, როცა შვილები წამოიზარდნენ სახლი ააშენეს ლოტკინის მთაზე. მამაჩემმა დაქორწინება თბილისში მოასწრო, იქვე ყოლა 2 შვილი, მაგრამ მეორე მსოფლიო ომის დაწყების შემდეგ კვლავ გასაჭირი დაუდგათ და 1941 წლის სექტემბერში ციმბირში გადასახლებას მაინც ვერ აცდნენ.

— როგორც ვიცი გერმანელების უმრავლესობა ციმბირიდან საქართველოში აღარ დაბრუნებულა, რადგან მათ უკვე ყაზახეთის აუთვისებელ მიწებზე ეპატივებოდნენ. თქვენ კი ისევ საქართველოში დაბრუნდით.

— 1955 წელს მიღებული ამნისტიის საფუძველზე გერმანელებს მიეცათ უფლება დაეტოვებინათ ის ადგილები, სადაც იბულებით იყვნენ გადასახლებულები, თუმცა იმ აუცილებელი პირობის დაცვით, რომ იქ აღარ დაბრუნდებოდნენ, საიდანაც წამოვიდნენ, რადგან აღარ მოეთხოვათ ძველი სახლ-კარი. სწორედ მაშინ შესთავაზეს ხალხს შუა აზიის რესპუბლიკებში წასვლა.

მიუხედავად ამისა, მამაჩემს ეყო გამბედაობა და გადაწყვიტა ისევ საქართველოში დაბრუნებულიყო. შინაგანად სჯეროდა, რომ მას, როგორც ინვალიდს (მხედველობის დაქვეითების გამო) და 9 შვილის მამას თანაგრძნობას გაუწვევდნენ. საბედნიეროდ, ეს ასეც მოხდა. ცხადად მასხოსს ის დღე, როცა ერთხელ მამა ოთახში შემოვიდა და გვითხრა, დამთავრდა ჩვენი წვალება, მალე საქართველოში მივდივართო. საქართველო რუსულად თქვა — გრუსია. მე ეს სიტყვა ვერ დავიმახსოვრე და მეორე დღეს მასწავლებელმა, რომ მკითხა სად მიდიხართო, მხრები ავიჩქე, მგონი კუკურუსიაში-მეთქი.

საქართველოში თებერვალში ჩამოვედით. მატარებლით მოვიდით და დასავლეთ საქართველოს მხრიდან შემოვედით. ჩემს გაკვირვებას საზღვარი არ ჰქონდა, პირველად ვხედავდი ზღვას, პალმებს, აყვავებულ ხეხილს, ქვით ნაშენებ ეკლესიებს.

გარშემო ჩვენთვის უჩვეულო სითბო იდგა, ისეთი იქ რომ ზაფხულშიც გვენატრებოდა. 12 წლისამ პირველად ვჭამე ვაშლი.

სიასლე გერმანიის უმაღლესი სასწავლებლები

გასულ წლებში გერმანიის უმაღლეს სასწავლებლებში მიუხედავად სწავლის მსურველთა დიდი რაოდენობისა, არაერთი სასწავლო ადგილი დარჩა დაუკავებული. შექმნილი ქაოტური მდგომარეობის გამოსასწორებლად, მომავალში გერმანიის უნივერსიტეტებში სწავლის მსურველებმა ადგილის მისაღებად ყველა ფედერალურ მიწაზე ერთსა და იმავე დროის შუალედში უნდა შეიტანონ განაცხადი ინტერნეტ-ბირჟის მეშვეობით. ეს გახლავთ ის გამოსავალი გარდამავალი პერიოდისათვის, რომელზეც 3 მარტს ბერლინში ფედერალური მთავრობა, მიწები და მათი უმაღლესი სასწავლებლები შეთანხმდნენ. ამ გადაწყვეტილების თანახმად, 2009/2010 წლის ზამთრის სასწავლო სემესტრისათვის საბუთების მიღება მთელი გერმანიის მასშტაბით 15 ივლისს დასრულდება.

მათ, ვისაც იმ ფაკულტეტზე სწავლა სურთ, რომელზეც მიღება შეზღუდულია (Numerus Clausus), საბუთები კვლავინდებურად, პირველ რიგში, სასურველ უნივერსიტეტებში უნდა შეიტანონ. უმაღლესი სასწავლებლები კი მსურველებიდან გარკვეული კრიტერიუმების მიხედვით, მათი აზრით, საუკეთესოებს ამოარჩევენ. ქვეყნის მასშტაბით მონაცემთა გადამოწმება-შედარების საშუალება უზრუნველყოფს იმას, რომ საბუთების რამოდენიმე უნივერსიტეტში შეტანის შემთხვევაში არ მოხდება ერთი პირის ორ ან მეტ სასწავლებელში

იმატრიკულირება, რასაც აქამდე ხშირად ჰქონდა ადგილი. ახალგაზრდებს, რომლებიც აგვისტოს შუა რიცხვებამდე უნივერსიტეტიდან დადებით პასუხს ვერ მიიღებენ, სექტემბრის დასაწყისიდან საშუალება მიეცემათ ინტერნეტ-ბირჟის მეშვეობით შეიტყონ თუ სად დარჩა სასწავლო ადგილები და პირდაპირ იმ უნივერსიტეტებს მიმართონ.

„ყველა უმაღლესი სასწავლებელი ვალდებულია ამ ცენტრალურ პროგრამაში მიიღოს მონაწილეობა“ - ამბობს ანდრეას კელერი, ექსპერტი უმაღლეს სასწავლებელთა დარგში, რომელიც დიდი ხანია საბუთების მიღების ცენტრალიზაციას უჭერს მხარს - „მხოლოდ მოწოდებებმა არაფერი მოგვიტანა, რადგანაც ყოველთვის გამოჩნდებოდა ხოლმე ესა თუ ის უმაღლესი სასწავლებელი, რომელსაც საკუთარი წესის დამკვიდრება სურდა“.

2008/2009 წლის ზამთრის სემესტრში ათასობით სასწავლო ადგილი დარჩა დაუკავებელი. ეს გამოიწვია იმან, რომ აბიტურიენტებმა ბევრ უნივერსიტეტში პარალელურად შეიტანეს განაცხადები, ადგილებიც რამოდენიმეჯერ მიიღეს და სემესტრის დასაწყისისათვის უარი განაცხადეს მიღებულ ადგილებზე. „ჩვენ გარდამავალი ეტაპისათვის გამოსავლის ძიებაში კონსენსუსს მივაღწიეთ“ - განაცხადა ქვეყნის განათლების მინისტრმა შეხვედრაზე, რომელსაც 16 ფედერალური მიწის 40 უმაღლესი სასწავლებლის რექტორი,

კულტურის სამინისტროსა და უმაღლესი სასწავლებლების რექტორთა გაერთიანების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. შეთანხმების თანახმად, 2011/12 სასწავლო წელს ადგილების განაწილებაში უნივერსიტეტებს სპეციალური სააგენტო დაეხმარება. ფედერალური მთავრობა 10 მილიონ ევროს გამოყოფს ამ სააგენტოს ჩამოყალიბებისათვის.

„ჯერ-ჯერობით ძნელი სათქმელია თუ რა როლს ითამაშებს სასწავლო ადგილების განაწილების ცენტრალური სამსახური ამ ახალ პროცესში. ერთი კი ნათელია, დღევანდელი ფორმით იგი აღარ იარსებებს.“ – აღნიშნა განათლების მინისტრმა შავანმა და დასძინა, რომ ახლად დამტკიცებული სისტემა სტუდენტთა მიღების არსებულ სისტემათა შორის ყველაზე თანამედროვეა. იგი ძალაში 2011/12 სასწავლო წელს შევა. მანამდე კი ადგილების გადანაწილება გარდამავალი პერიოდისათვის შემუშავებული წესით მოხდება. კულტურის სამინისტროსა და უმაღლესი სასწავლებლების რექტორთა გაერთიანებები იბრძოლებენ იმისათვის, რომ საკითხის ამგვარ ცენტრალიზებულ გადაწყვეტას ყველა უმაღლესი სასწავლებელი შეუერთდეს. ქალბატონი შავანი აცხადებს, რომ იგი პატვის სცემს უმაღლეს სასწავლებელთა ავტონომიას და ახალი სისტემით წესრიგისა და გამჭვირვალობის მიღწევა სურს სტუდენტთა სასიკეთოდ.

როგორი იქნება უმაღლეს სასწავლებელში საბუთების შეტანის ახალი სისტემა?

საბუთების მიღება:

დაინტერესებულმა პირმა საბუთები 15 ივლისამდე (ეს თარიღი მოქმედებს მთელი გერმანიის მასშტაბით) მხოლოდ და მხოლოდ ინტერნეტით უნდა გააგზავნოს სასურველ უნივერსიტეტში. განაცხადის გაგზავნა ჯამურად თორმეტ სხვადასხვა სასწავლებელში ან სხვადასხვა ფაკულტეტზე იქნება დაშვებული.

უმაღლესი სასწავლებლების არჩევანი:

უმაღლესი სასწავლებლები მიღებული განაცხადებიდან, როგორც უკვე აღინიშნა, საკუთარი კრიტერიუმებით თავიანთთვის სასურველ ახალგაზრდებს ამოარჩევენ. მათ აგვისტოს შუა რიცხვებამდე (ეს დროც მთელი გერმანიის ტერიტორიაზე არსებული სასწავლებლებისათვის საერთო იქნება) დაეგზავნებათ ინფორმაცია-შემოთავაზებები. ამის პარალელურად ვებ-გვერდზე დაიდება ადგილის მისაღებად „რიგში მყოფთა“ სიები (Wartelisten), სადაც ნებისმიერს ექნება საშუალება ამ სიაში თავისი პოზიცია გადაამოწმოს.

ადგილის მიღება:

შემოთავაზებაზე დათანხმების ანუ ადგილის მიღების შემდეგ სწავლის დაწყების მსურველი ავტომატურად ამოიშლება ყველა სხვა სიიდან და სიაში მის უკან მყოფი აბიტურიენტი, შესაბამისად, წინ გადაინაცვლებს.

დარჩენილი ადგილების გადანაწილება:

სექტემბრის დასაწყისიდან თვის შუა რიცხვებამდე ხელახალი გადამოწმების პროცესი დაიწყება. ამ პროცესში განხილული იქნება მათი საბუთები (სურვილის შემთხვევაში), ვისაც უნივერსიტეტიდან დადებითი პასუხი არ მოსვლია და ამავე დროს მიიღება მათი საბუთებიც, ვისაც აქამდე განაცხადი არ გაუკეთებია. აქ არჩევანი შესაბამის ფედერალურ მიწაზე არსებული წესის მიხედვით გაკეთდება.

უმაღლეს სასწავლებელთა მონაწილეობა საბუთების მიღებულ ცენტრალიზებულ სისტემაში:

კულტურის სამინისტროები, ფედერალური მთავრობა და უმაღლესი სასწავლებლების რექტორთა გაერთიანება იმედოვნებს, რომ როდესაც ეს ახალი სისტემა ამუშავდება, მასში მონაწილეობას გერმანიის ტერიტორიაზე რეგისტრირებული ყველა უმაღლესი სასწავლებელი მიიღებს. ექსპერტების აზრით, ეს ერთადერთი საშუალებაა იმისა, რომ რამოდენიმე ადგილას განაცხადის გაკეთების შემთხვევაში, თავიდან აცილებულ იქნას ერთი სტუდენტის პარალელურად ორ ან მეტ სასწავლებელში ჩარიცხვა. თუმცა კი, კულტურის სამინისტროები იმასაც აღნიშნავენ, რომ არ სურთ უმაღლეს სასწავლებლებს ამ პროცესში მათი ნების საწინააღმდეგოდ ანუ კანონის ძალით მიაღებინონ მონაწილეობა.

გარდამავალი პერიოდი:

წელს და მომავალ წელს კი, ყველა ფედერალურ მიწაზე მოქმედი საბუთების მიღებისა და ადგილების განაწილების ვადის გასვლის შემდეგ, დარჩენილი ადგილების განაწილება ინტერნეტ-ბირჟის მეშვეობით მოხდება. გარდამავალი ეტაპისათვის უმაღლეს სასწავლებლებს დარჩენილი ადგილების განაწილებაში დახმარებას დორტმუნდში არსებული ცენტრალური სამსახურიც სთავაზობს.

ნინო ხაბელაშვილი

“**ვერადიანს**” **შეძენ**”

ძვირფასო რიკაჯეია.

ღეს ნახე რიკაჯეიანი თვის წინ წამოვარდა ხელოში. მინი წყითხვისს მთელი ლეში ზავშობს. ლეში ნათესახობს რას მასხობს ერთად ვარაყვანილი წამინელი რაღები ისევე რამირაჯ თვარწინ. ღეს მონახობი სიმართლია, მინი ველონი - **სუგზარ მიშვილიანი** - ლეში მიგობნის. სწ ვარაყვანილი, ირმას ბიძაშვილია. მოთხრობაში ირმასწას ნახსენები, მთელი მოთხრობა ირმას ძმას რას ბიძაშვილია. ირმას მამა, მამაღმე, ლემ ძმე რას ლემ მიგობელი ბიჭებია.

ირმას მამა - ზაქონი ვლოქნი ლეში მათეყვანილი მასწავლებელი იყო, მათეყვანისთან ერთად იგი ცხოვრობს ვასწავლია.

„სოციალისტი მიგობნილებს, ვარაყვანილი ერთხელ იხარება რას ერთხელ ვარაყვანილი“ - ყოქვამს ირმასთვის წახამ ათხები რახარაყვანილი ყახსთან, მახსთან რას ვიხთან ერთად. მამის რახახარები ირმამ მი რას ლემ მიგობნილებს ვიხთან. მავრამ მამინ ვარაყვანილი ვი ვეშინორა, რახარაყვანილი ვი ვიხთან ერთად ვიყვით, ვიყვით ლეშს წავარაყვანილი სოციალისტი, წარაყვანილი მთელი სოციალისტი ვარაყვანილი რას თუ მოვარაყვანილი ისევე ერთად ვიხარებორით (რას რას თქმას ყარა, ლეშს სოციალისტი)... ღეს რას ვახ ირმას, მარაყვანილი რამ ვარაყვანილი მარაყვანილი მი, ლეში ზავშობს, ლეში წახარი... მინ რას ვიხარას წყითხობს, იხარ ვინმემ წავარაყვანილი თავი, მიგობნილი სწ ნათესახობს ამოიხარას. მინ რას ვიხარას ვახარაყვანილი რას მოხარა, ვიხარას ვარაყვანილი ათხებით, რახარაყვანილი მხოლოდ სწ მიგობნილი იმ ნახარაყვანილი ვარაყვანილი, ვარაყვანილი სოციალისტი რახარაყვანილი.

მას

მთავარია, ღესის წინაშე იყო კაცი მართალი, დანარჩენი მეორეხარისხოვანია. მე არ ვემორჩილები ადამიანების მოგონილ ყველა წესს. რაც მისაღები არ არის ჩემთვის, მას არასდროს ვაყვანილებ. არც ახლა ვიცავ შესავლის დაწერის წესებს, რასაც ქვემოთ წაკითხვით სიმართლეა, არაფერი მიმატებული არ მაქვს, პირიქით, ყველაფერს დაწერილებით ვერ ვიხარებ. შეგნებულად შეცვლილი მაქვს იმ მებრძოლთა სახელები, ვინც ცოცხალი გამოვიდა ბრძოლის ველიდან, ხოლო ვინც გმირულად დაიღუპა, მათი ნამდვილი სახელები და გვარები მიწერია.

ღმერთმა აცხონოს სამშობლოსთვის თავდადებულნი. ცამეტი წელი ვფიქრობდი დამეწერა თუ არა სიმართლე და გადავწყვიტე, დამეწერა. მინდა ჩემმა შვილმა შეაფასოს ის, რაც მე ვაყვანილებ, საკუთარი თავის შეფასებისას, ვფიქრობ, რომ მართალი ვარ, სხვაგვარად ვერ მოვიქცეოდი — „ჯობს სიცოცხლე საძირახსა სიკვდილი სახელოვანი“. თუ მშვიდობიანად ვერ მოხერხდა აფხაზეთის და სამახაბლოს დაბრუნება, მე კვლავ ვიღებ იარაღს ხელში, რამდენი წლისაც არ უნდა ვიყო და სისხლის ბოლო წვეთამდე ვიბრძოლებ საქართველოს

ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენისთვის. არ მინდა ისე წავიდე ამ ქვეყნიდან, საქართველოს შვილებს ნაწილ-ნაწილ დაგლეჯილი საქართველო დაუტოვო. დავით აღმაშენებლის საქართველოს ისე არ გასწირავს ღმერთი, რომ იმდენი ვაჟკაცი არ აჩუქოს, რამდენსაც არ დაენანება სამშობლოსთვის თავგანწირვა.

ქართველო, გვფარავდე ღმერთი! არ გვინდა სხვისი მიწა-წყალი, მაგრამ ჩვენი რაც არის, ის უნდა დავიბრუნოთ, თუნდაც საკუთარი სიცოცხლის გაღება დაგვჭირდეს. ამის უამრავი მაგალითი გვაქვს ახლო და შორეულ წარსულში, რაც ყველა ნამდვილმა ქართველმა ბრწინვალედ იცის.

როცა მეგონა დამთავრდა ომი, მაშინ დაიწყო მხოლოდ. ის რაც “პერემერიემდე” იყო, ტკბილ სიზმარს დაემკვანა და დაიწყო საშინელი, დაუნდობელი ომი ორ მოძმე, ოდითგან განუყოფელ ხალხს შორის. სხვა გზა არ იყო, ისევ უნდა ამელო იარაღი ხელში. ყველაფერი თავდაყირა დადგა, ვინ ვის ესროდა, ვერ გაიგებდი. ერთ სახლში შეიარაღებული აფხაზები იყვნენ, მეორეში - ქართველები, მაგრამ რომელ სახლში იყო აფხაზი და რომელში ქართველი, ამის გაგება შეუძლებელი იყო, რადგან სამხედრო წესები საერთოდ არ არსებობდა. “პერემერიემდე” მათ გარჩევას რაღაცნაირად ვახერხებდით, რადგან უმეტესად პოზიციური ომები გვქონდა.

16 სექტემბერი - ამ დღეს მავანმა და მავანმა არ მოისვენა და ჩვენი სისხლით და უძილობით შენარჩუნებული წინა ხაზი მზაკვრულად გადმოლახა. ატყდა განგაში, შევეგროვდით ბიჭები, დავიძარით “პერემერიეს” დროს დატოვებული წინა ხაზისაკენ, მაგრამ უკვე მიახლოება შეუძლებელი იყო, რადგან ერთ მუშტად შეკრული აფხაზი, სომეხი, ჩეჩენი, კაზაკი, რუსი და, ვინ იცის, კიდევ ვინ ოხერი ჩვენს საკუთარ მამულს სარეველა ბალახით მოდებოდა. არ შევუშინდით, იყო მძიმე ბრძოლები, დაგვეღუპა თანამებრძოლები, რომლებიც მთელი ომის განმავლობაში ჩვენს გვერდით იდგნენ წინა ხაზზე, უფრო მეტიც, ერთად გავიზარდეთ და საკუთარ დედმამიშვილებში არ ვარჩევდით ერთმანეთს, ღმერთმა გაანათლოს მათი სულები.

სოხუმი განუკითხაობაში ჩავარდა, არავინ იცოდა ვინ იყო ცოცხალი, არანაირი კავშირი არ არსებობდა. შუადღისას გავიგე, ჩემი სოფელი გამაგრებული იყო დარჩენილი ბიჭებით და მიდიოდა ბრძოლები. ჩემთან ჩემი ნათესავი მამუკა იყო. ის ახალდაბელია, მისი სოფელი კი ალყაში მოუქცევიათ გადამთიელებს, ანუ მდინარე კოდორთან გახლიჩეს საქართველო. მამუკას ოჯახის წევრები ალყაში დარჩნენ, როგორც ყველა ახალდაბელი. სჭირდებოდათ დახმარება, მაგრამ

საიდან? ეს კითხვა პასუხგაუცემელი დარჩა.

ფიქრის დრო არ რჩებოდა, მოქმედება იყო საჭირო. გადაწყვეტილების მიღება არ გამჭირვებია: სიცოცხლის ფასად რომ დამჯობოდა, მამუკას ახალდაბაში უნდა შევეყოლოდი. მივადექით კოდორს, სადაც პოზიციური ბრძოლები მიდიოდა. გამოჩნდნენ ჩვენსავითმსურველები. ესენი იყვნენ სოფ. ესტონკიდან ოც კაცამდე, მოვილაპარაკეთ, როგორ გაგვერღვია ალყა და დაეხმარებოდით მძიმე მდგომარეობაში მყოფ თანამემამულეებს. შებნელებულზე დავიძარით ზღვის ნაპირისკენ ოცდახუთი თუ ოცდაათი კაცი, მოვძებნეთ მდინარეზე გადასასვლელი ყველაზე კარგი ვარიანტი, გადავიწერეთ პირჯვარი და გადავლახეთ მდინარე, თან მიგვქონდა “ბმპ”-ის ჭურვები, ცინკებით კი ავტომატის და ტყვიამფრქვევის ტყვიები, ხელყუმბარები და აუცილებელი ატრიბუტი, რისი მორევეც შეგვეძლო. მდინარის მეორე ნაპირზე, იქვე ახლოს, ერთი ქართული შენაერთი იყო გამაგრებული სამანქანო გზის ნაპირას. ჩვენ სიმინდის ყანებში შევედით ღრმად და შუა ახალდაბისკენ ავიღეთ გეზი, მთელი გზა არ ჩერდებოდა სნაიპერის ტყვიების ზუზუნში, ჩვენ კი მივიწვედით წინ, სადაც ზოგიერთ თანამებრძოლს საკუთარი ოჯახი ელოდებოდა, რომლის შესახებ არანაირი ინფორმაცია არ იცოდა. ასევე იყო მამუკაც, მე ვამხნევებდი, ყველაფერი კარგად იქნება, ყველანი ცოცხლები იქნებიან და ალყასაც მალე მოგხსნით-მეთქი, ამაში მართლაც დარწმუნებული ვიყავი, რადგანაც საქართველოსთვის ეს სოფელი მნიშვნელოვანი იყო, რადგან საქართველო ახალდაბის ჩაკეტვით შუაზე იყოფოდა. თუმცა ვფიქრობდი, რომ შეიძლება ბრძოლაში დავლუპულიყავი კიდევ. სიმართლე რომ ვთქვა, ბრძოლაში დაღუპვის მეტი შანსი იყო, ვიდრე გადარჩენის, მაგრამ მამუკას მიტოვება ერთი წამითაც არ მიფიქრია. ამით ჩემს თავს დაუშვებდიც ის, რომ მართლაც შემეძლო ახლობლებისთვის საკუთარი სიცოცხლის გაწირვა, თუ ეს საჭირო იქნებოდა. ამ დროს ჩვენი სისხლი და ხორცი მტრის ტყვეობაში (ალყაში) იყო. ისინი მთელი საქართველოს იმედზე იყვნენ, მაგრამ მათი იმედები იმედებად დარჩა და მხოლოდ ჩვენ, რამდენიმე მეომარი, კერძოდ, მე, ახალდაბის გარეთ დარჩენილი ოთხი თუ ხუთი ახალდაბელი და სოფელ ესტონკის მკვიდრი მეომრები, ოცი თუ ოცდახუთი ვაჟკაცი, ვაგრძელებდით ახალდაბის შუაგულისკენ მოძრაობას, რათა შევერთებოდით ახალდაბის მკვიდრთ და დაგვეცვა ჩვენი ბავშვები, მოხუცები, ქალები და საკუთარი მამული, რომელიც ჩვენმა წინაპრებმა საკუთარი სისხლით შეგვინარჩუნეს. მოვძებნეთ ადგილი, სადაც შეიძლებოდა გადაგვეკეთა ცენტრალური გზა, მაგრამ ახლა დასადგენი იყო, ვინ გვხვდებოდა გზის მეორე მხარეს. მოვეშხადეთ საომრად. თუ

აფხაზები აღმოჩნდებოდნენ მოპირდაპირე მხარეს, მაშინ ბრძოლით უნდა მოგვეხდინა ხაზის გარღვევა, მაგრამ, საბედნიეროდ, ეს არ დაგვეჭირდა, რადგან იმ მონაკვეთის მოპირისპირე მხარეს ქართველი მეომრები აღმოჩნდნენ და ჩვენც ნაწილ-ნაწილ, გადარბენებით შევეურთდით მათ. აღუწერელია მათი თვალები, რომლებშიც ჩანდა იმედი, სიხარული, სიკეთე და დაღლილობა, რომელიც მხოლოდ ერთმა სოფელმა, კერძოდ, ახალდაბამ გადაიტანა თავის თავზე, რადგან ზუსტად ეს გმირი სოფელი, რომელშიც ცხოვრობდნენ: ლეჩხუმლები, რაჭველები, სვანები, მეგრელები, აფხაზები და საქართველოს თითქმის ყველა კუთხის შვილები, მოაქცია მტერმა ალყაში, რათა საქართველო დაენაწილებინა.

რამდენიმე მეომარი გამოგვევა შტაბისკენ. შტაბში მისვლამდე გზაში იყო ის სახლი, სადაც ბავშვები, მოხუცები, ქალები და შეუძლო ადამიანები იყვნენ თავშეფარებული. შევედით. შემოგვეგებნენ. იქ მამუკას დედა, და, მამიდები, ახლო მეზობლები იყვნენ, რომლებსაც მეც ვიცნობდი. გაუხარდათ, გაუკვირდათ, მითუმეტეს, ჩემი დანახვა, ცოტა ხანი ვილაპარაკეთ, დავაიმედე: რადგან მე შემოვედი, ამ წუთიდან ნურაფრის ნუ შეგეშინდებათ-მეთქი, გაეხუმრე და დაეიძარით შტაბისაკენ, რომელიც ახალდაბის საშუალო სკოლაში იყო განლაგებული. გადავინაწილეთ ჩვენი შეტანილი ტყვია-წაპალი. მათ თითქმის აღარ ჰქონდათ არაფერი დარჩენილი. რადიო-გადამცემზე გამოდიოდნენ და ყოველ წუთს პირდებოდნენ ახალდაბას დახმარებას, რომ ალყას მოხსნიდნენ, მაგრამ ეს ისტორიას ცარიელ სიტყვებად დარჩა. ჩვენი გადამცემის რადიოტალღაზე აფხაზებიც გამოდიოდნენ და რუსულად ელაპარაკებოდნენ შტაბის უფროსებს, რომ ჩვენ გაყიდული და განწირული ვიყავით და ბევრი მსხვერპლი რომ არ ყოფილიყო, ზღვის მხარეზე ვგრეთ წოდებული “კარიდორით” გვესარგებლა და დაგვეთმო უბრძოლველად: ახალდაბა, ბავშვები, მოხუცები, ქალები და ქართული მიწა, რისი პასუხიც ჩვენი მხრიდან ის იყო, რომ ჩვენ უბრძოლველად არ დაუტოვებდით საქართველოს მიწის არცერთ გოჯს, რაც ომის შემდეგ ზოგიერთი გადაგვარებული ქართველისთვის სასაცილოა დღესაც, მათთვის, ვინც დუბაით და სხვადასხვა ეგზოტიკური კურორტებით ერთობოდა, როცა მე და ჩემისთანები სისხლისაგან ვიცლებოდით უთანაბრო ბრძოლაში.

გადავინაწილეთ ახალდაბის ირგვლივ. მე და ჩემი მამიდაშვილი და მამამისი სოხუმის მხრიდან მოვხვდით, წინა ხაზი არ არსებობდა, რადგანაც მთელი ახალდაბა ალყაში იყო და მთელი ახალდაბის ირგვლივ ბრძოლის წინა ხაზი იყო. ცენტრალურ გზასთან ერთი საგუშაგო იყო. შემდეგ საგუშაგოზე მე, მამუკა, ვახო და გონერი ვიყავით. გონერი

ბრძოლაში დაიღუპა, ღმერთმა გაანათოს მისი სული, ჩვენს შემდეგ საგუშაგოზე მამუკას მამა იბრძოდა, ისიც ბრძოლაში დაიღუპა. ღმერთმა გაანათოს მისი სული. მასთან ვინ იყო არ ვიცი, მე ხომ ახალდაბელი არ ვარ და ყველას არ ვიცნობდი. მე და გონერი სანგარში ვიყავით, მამუკა და ვახო სანგარის გვერდში მოუთავებელი სახლის პირველ სართულზე იყვნენ გამაგრებული, დროდადრო ვცვლიდით ერთმანეთს, ეს იყო პირველი დღე ჩვენი შესვლიდან, ბიძიამ რამდენჯერმე მოგვაკითხა საგუშაგოზე, ფრთხილად იყავითო, დაგვარიგა, არ ჩაგეძინოთო. მან მისი თქვა, თორემ მე მთელი ომი წინა ხაზზე მქონდა გატარებული სოხუმში, (რასაც ამ ისტორიის დაწერის შემდეგ დავწერ, ალბათ), რამაც დიდი გამოცდილება მომცა, როგორ უნდა შემოქმედა დაძაბულ სიტუაციებში, ღამის საათებში და ასე შემდეგ. აგრეთვე რუსის ჯარში მთელი ორი წელი სამხედრო წვრთნებში გაატარე, ომი არ იყო, თორემ ომში მეგონა თავი, მთელი ორი წელი.

სროლები არ წყდებოდა. საღამო ახლოვდებოდა, გონერის სულ ოციოდე მეტრი ამორებდა საკუთარ სახლს, მაგრამ ამ ღამის გათევაც აქ სანგარში უწევდა, რადგან მისი სახლი ჩვენი საგუშაგოს წინ იყო, სადაც მავანი და მავანი იყო გამაგრებული. მთელი ღამის განმავლობაში არ წყდებოდა ბრძოლები, ჩვენ ტყვიებს ვუფრთხილდებოდით, რადგანაც ალყაში ვიყავით და ვინ იცოდა რა მოგველოდა, არსაიდან სერიოზული დახმარება არ ჩანდა გარდა დაპირებისა, მაგრამ დაპირების მაინცდამაინც არ მეჯერა, რადგან გაგრის და სოხუმის ღალატის შემდეგ უკვე კარგად ვიცოდი მათი დაპირების ფასი, მაგრამ იმედი ბოლოს კვდებაო და მეც არ მეგონა, თუ ბოლომდე იყო განწირული საქართველოს ულამაზესი კუთხე - აფხაზეთი.

რიჟრაჟზე კიდევ მოგვაკითხა ბიძიამ, უძინარმა, მაგრამ შეუდრეკელმა კაცმა პატიოსანმა, ყველანი გულში ჩაგვიკრა და დაგვაიმედა. ბიძია დაბრუნდა

თავის საგუშაგოზე, ბრძოლები კი გამწვავდა. ტყვიების და ნაღმმტყორცნის ჭურვების წვიმა მოდიოდა ახალდაბის თავზე, რასაც ტანკის და ბმპ-ის ჭურვების ცეცხლოვანი გრუხუნი აგვირგვინებდა, ჩვენ კი ერთი „ბმპ“ გვეყავდა ახალდაბაში, რომელსაც მარტო ხუთი ჭურვი ჰქონდა, რა უნდა გაეკეთებინათ ასეთ მდგომარეობაში სოფელ ახალდაბის გმირებს, რომლებსაც ავტომატის ტყვიებიც თითზე დასათვლელად რჩებოდათ, ამის განსჯა მკითხველისთვის მიმინდვია.

შუადღეზე ახალდაბის შტაბიდან კაცი მოვიდა და შეგვატყობინა, რადიო-გადამცემზე დაგვიკავშირდნენ სამთავრობო შტაბიდან და ალყის გარღვევას გეპირდებიანო, აფხაზები კი გამოდიან რაციანზე, გაყიდული ხართ, მაინც აგიღებთო, - გვეუბნებიან და ზღვის „კორიდორით“ სარგებლობას გვირჩევენო, ჩვენც არ გვინდა დიდი მსხვერპლის გაღებაო, რადგან იცოდნენ ახალდაბლების სიმამაცის ამბავი, ისინი ხომ ერთად იზრდებოდნენ, ერთად იყვნენ ჭირში თუ ლხინში, მაგრამ ახლა მესამე ძალის მიერ, რომელსაც მე თამამად დავწერ, რუსების ტექნიკით და ცოცხალი ძალით ხდებოდა სოფელ ახალდაბაზე შემოტევები, რომლებიც ყოველ წუთს ჯოჯოხეთს ემსგავსებოდა. თავზე გვეყრებოდა ახალდაბელი კაცის შვილივით მოგლილი მანდარინის, ფორთოხლის, ლიმონის თუ ფეიხოს ყლორტები და ტოტები, ჭურვებით და ტყვიებით მოგლეჯილები. ტყვია-წამალი გვითავდებოდა.

ამასობაში მეორე დღეც მიიღია და ბრძოლა ცოტა მიწყნარდა. უმაღლეს ბიძიამაც გადმოგაკითხა, გაგვამხნევა, თვალეში ვაჟკაცური სინათლე ედგა, როგორც ყოველთვის, ცოტა ხანი ვისაუბრეთ და მერე დაბრუნდა თავის საგუშაგოზე. მთელი დამე არ ცხრებოდა სროლები, უცნაური ხმები ისმოდა, ისმოდა თითქმის იგივე ხმები, როგორიც გუმისთის წინა ხაზზე. ეს ხმები ტურების ყმუილს წააგავდა და ამას ყველა ასე ვაფასებდით. ირიჟრაჟა, ბუნებას არ აცალეს ღმერთის დაწესებულ დროს რომ გათენებულყო, მტრის ყველა იარაღიდან ისმოდა გრუხუნი, ტანკების ძრავების ხმაური უკვე ამკარად გვესმოდა, იყო სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა.

რამოდენიმე საათის შემდეგ ცენტრალური გზის საგუშაგოდან მოირბინა ალიკამ (აწ გარდაცვლილი, ღმერთმა გაანათოს მისი სული), ტყვიები აღარ დარჩენოდა, ტანკებით მოდგომია მტერი საგუშაგოზე, მისი თანასანგრეული შტაბისკენ გაქცეულა ამბის მისატანად. ტყვიები გადავინაწილეთ, მე, მამუკა და გონერი სანგრიდან ვიგერიებდით მტერს, ვახო და ალიკა კი გვერდით მყოფი სახლის პირველი სართულიდან. ბრძოლის სიმძაფრე პიკს აღწევდა. ტყვიები გვითავდებოდა, მე თოფით ვიყავი შეიარაღებული, რადგან „პერემიერიზე“ ჩავაბარე

ჩემი ხელის ტყვიამფრქვევი. ომი დამთავრდაო, გამოაცხადეს ჩვენმა მაშინდელმა მხედართმთავრებმა, შევარდნაძის თამადობით, ალბათ, მემუარებში გმირად გამოყავს მისი და მისი თანაგუნდელების თავი. თოფი ბიძაჩემმა მიშოვა, ახალდაბაში როცა შევედი მაშინ. უცებ გონერიმ ყვირილი ატეხა: ჩემს სახლში აფხაზები არიან და აქეთ მოხონავენო, მე სანგრის მეორე ბოლოში ვიყავი, ვერ დავინახე მტერი, ესროლე-მეთქი, მივაძახე უცებ. ლოდინის დრო აღარ რჩებოდა, მანძილი მხოლოდ სოფლის ვიწრო სამანქანო გზა რჩებოდა ჩვენსა და მოახლოებულ მტერს შორის. არ შემძლიაო, მომამახა. წამები წყვეტდა ჩვენს ყოფნა-არყოფნას, რადგან რუსის გაწვრთნილი მეომრები, მართალია, შემოტევაზე იყვნენ და წამგებიანი პოზიცია ეჭირათ, მაგრამ მაინც ამოგვჟღიჭავდნენ, თუ არ მოვახდენდით მათ განადგურებას, უცებ გადაწყვეტილება მივიღე, გონერის ვუთხარი ავტომატზე ხელი გაეშვა და ჩემთვის ადგილი გაეცვალა, მას თოფი დაუტოვე. როგორც კი ადგილები შეეცვალეთ, უცებ ორი ბოვეიკი დავინახე, გვერდითი „სეტკის“ ნაპირზე მოხონავდნენ ერთმანეთის მიყოლებით, კასკები ეხურათ და შთამბეჭდავი ეკიპირებით იყვნენ აღჭურვილნი, გადაწყვეტილება მივიღე ორივე ერთდროულად უნდა მომეკლა, რომ არ დაესწრო მეორეს. ეს ყველაფერი წამებში ხდებოდა, ორი გასროლა რამდენიმე წამში მოვახდინე, რის შემდეგ მათი კასკები ადგილიდან არ განძრეულან. უცებ მათ უკან, ტირიფის ხე იყო, თუ არ ვცდები, საიდანაც წამოხტა მესამე „ბოვეიკი“ და გაიქცა სახლის მიმართულებით. ტყვიები ძალიან ცოტა მქონდა დარჩენილი, ამიტომ „ოჩერედით“ ვერ ვესროლე. სამი გასროლა მაინც მოვასწარი სახლის კარებში შესვლამდე თითო-თითო გასროლით, არ ვიცი მოხვდა თუ არა, რადგან გარბოდა. სულ ხუთი-ექვსი მეტრი იყო მისი ადგომის ადგილიდან სახლის კარამდის, არ დაცემულა, მაგრამ, ვფიქრობ, ერთი ტყვია მაინც მოხვდებოდა. ისევ გადავხედე მოკლულებს, თითო ტყვია ვესროლე კასკაში, რომ დაერწმუნებულიყავი, მკვდრები იყვნენ თუ არა, ვინ იცის, რომ მოეგონათ სიკვდილი, ერთი ხელის მოქნევით ჩამოგვიგდებდნენ სანგარში ხელყუმბარას.

ნუგზარ მეშველიანი

(გაგრძელება მე-3 ნომერში)

ნიკო ლორთქიფანიძე

...და ქრისტე აღსდგა მაშინ ჩემს გულში

(ამხანაგის ნათქვამიდან)

...იმ ცივ, დაწყვილებულ, ნისლიან-ბურუსიან ქვეყანაში დაგკარგე სიყმაწვილედ, იმედი, სულის სიმშვიდედ, თვალების ელვარება, აღტაცება, სიყვარული და სიძულვილი. ლანდივით დაგდიოდი მიდამოთა შორის, სადაც ერთხელ ყოველი ბალახი ჩემთვის ამოდიოდა და ყოველი კუკური ნეტარებით მათრობდა. ხეებს ფოთლები უკვე ხუთმეტრჯერ გამოეცვალა და ჩემი სურათი სრულიად დავიწყებოდა. წინათ, მათ ჩრდილში რომ შევაფარებდი თავს, ფოთლები საიდუმლოებას მზის სხივებისას ჩამფუჭუნებდა და ჩიტები გულის ნადებს მიჰიკვივებდნენ. ახლა კი ვეღარ გავიგე მათი საუბარი. შრიალი ღრიალად მეჩვენებოდა და სტვენა ბულბულის - მამლის ყვილად. ერთი მე ვიყავე ყველასათვის უცხო, უსარგებლო. ქრისტე, მართლაც, ჭვარცმული იყო ჩემს გულში.

აღდგომის წინა დამე დადგა. არავინ მყავდა არც მოსალოცავი, არც სანახავი; არც გასასვენებლად მივეშურებოდი სადმე. გადავდიოდი ერთი ქუჩიდან მეორე ქუჩაზე; ვშინჯავდი მტვერს; დიდხანს ვაცქერდებოდი ზოგიერთ გამგელს; შევყურებდი მოწმენდილს ცას და კლაკნით მიმდინარე რიონს. უმიზნო ხეტიალმა მთაზე ამიყვანა. ძველებურადვე მოღუშული ბარგატის ტაძრის ნანგრევები გადამელობა წინ. ვარსკვლავებით მოჭვიდილ ცის ლიტანიას შეუერთდა ლიტანია ქვეყნად და ცეცხლის წერტილები ორკეცად აცემციმდა. საზარი იყო ჭვარცმული ერის მხიარული დადადისი ჭვარცმული ქრისტეს აღდგომის გამო. თვალი მოვერიდე.

გავყვი კედელს. მივარდნილს ადგილს ვიდაცა დაყრდნობოდა ნანგრევს და ლოცულობდა. გულმხურვალი და ჩუმი იყო ლოცვა; სახეს ვერ ვხედავდი მლოცველისას, მაგრამ მთელი სხეულის მოღუშება, ღრმად დახრილი თავი, გრძელი ლონდეთ დაშვებული თმა, ხელები, რომელითაც კედელს მიყრდნობოდა, მიმტკიცებდა მლოცველის ტანჯვას, სასოებას და იმედს. ორიოდ მის სიტყვას მოგვარ ყური:

„ღმერთო, აღადგინე... ღმერთო, მკვდრეთით აღადგინე ერი და მიეც ძალა და სიმხნე!“

მეც ნელ-ნელა დავეშვი მუხლებზე. იმედის შუქმა გააპო მკერდი... და ქრისტე აღსდგა მაშინ ჩემს გულში.

გერმანიის ქართული სათვისტომოს ორგანო
გამოიცქება 2005 წლის ოქტომბრიდან

Das Organ des Georgischen Vereins in Deutschland e.V.
Herausgegeben seit Oktober 2005

დაფუძნდა ბაქოში 2005 წელს
ბაქოში დაფუძნდა საქართველოს სათვისტომო

სახელმძღვანელო ჯორჯია:
ნინო ხაბეაშვილი (მთ. რედაქტორი)
ნინო დალაქიშვილი
ნინო ცხომელიძე-დეპუტატი
თინათინ ჩითინაშვილი (რედაქტორი)

გერმანიის ქართული სათვისტომოს ორგანო

Georgischer Verein in
Deutschland e.V.
Leri Datashvili
Roemerhofweg 51c
85748 Garching b. München

დაგვიკავშირდით:
ტელ.: 0711/12 28 97 26
ელ. ფოსტა: qartuli@satvistomo.de

გერმანიის ქართული სათვისტომოს ორგანო